

Lélegzet

TÜDŐGYÓGYÁSZOK EGYMÁS KÖZÖTT

I. ÉVFOLYAM 1. SZÁM / 2014. JÚNIUS

KONFERENCIA

Lélegzetvételnél Tudomány

ISKOLAPÉLDA

HAT ÉS FÉL ÉVTIZED A GYÓGYÍTÁSBAN

COPD

CSALÁDI SPORTNAP A MARGITSZIGETEN

BEMUTATKOZÁS

HARMÓNIA, NEMCSAK A ZENÉBEN...

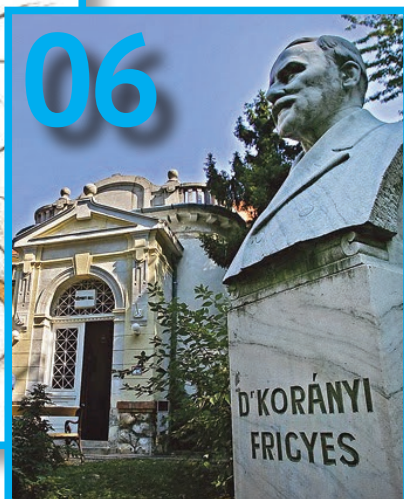
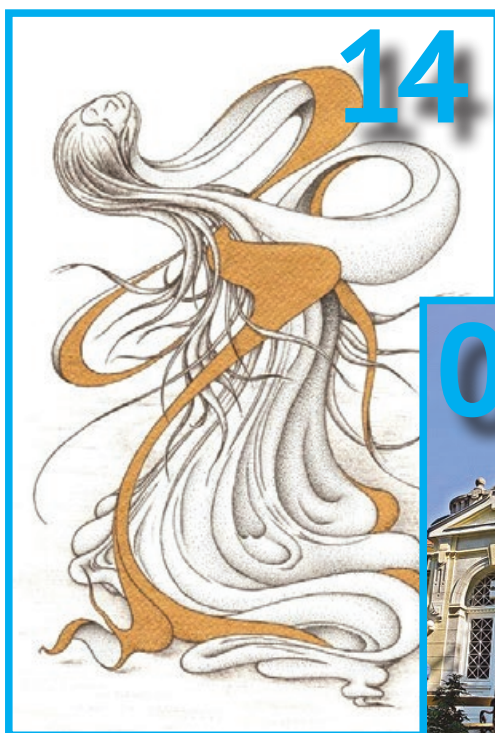

*A Magyar Tüdőgyógyász Társaság
együttműködésével és a Berlin-Chemie
támogatásával*

**BERLIN-CHEMIE
MENARINI**

Innovációval az életminőség javításáért.

Tartalom

ISKOLAPÉLDA
Hat és fél évtized a gyógyításban... 04

HIT
A Szentírás olyan, mint a GPS... 06

ARCKÉPCSARNOK
Aki a híres „Bösi óvodát” alapította... 09

NUMIZMATIKA
A kedvenc 20 dekás, és Lenin mosolyog rajta 12

GRAFIKA
Édesanyám rajzolt egy kockát 14

COPD
Családi sportnap a Margitszigeten 16

BEMUTATKOZÁS
Harmónia, nemcsak a zenében 18

SZENVEDÉLY
Kata gyöngyei 20

ZENE
Nem hiszek a zsenikben 22

ISKOLATEREMTŐK
A halk szavú főnök 23

KÖNYVAJÁNLÓ
Pulmonológia háziorvosoknak 25

MŰVÉSZET
Gondolatok egy festmény kapcsán 26

KONFERENCIA
Levegztvételnji Tudomány 28

Kedves Olvasó!

Magazinunkat örömmel adjuk kezébe – annak reményében, hogy szívesen lapozgatja és olvassa – a Lélegzetet. Hogy mit szeretnének? Összehozni egy olyan élvezettel forgatott periodikát, amit szívesen nézegetnek a tüdőgyógyászat különböző területein dolgozó szakemberek. Ez az újság pedig a Magyar Tüdőgyógyász Társaság és Berlin-Chemie együttműködésével készült társasági magazin lenne – amiben kultúra és persze azért némi szakma is található.

Szeretnénk, ha Önök jobban megismernék egymást – a fővárosi pulmonológus a vidékit és fordítva –, de nemcsak az orvost, hanem az embert, aki zenél, fest, focizik, filmet ajánl, verset, könyvet ír, túrázik, szennvedélyes gyűjtő, mesterszakácsként főz, finom borokat kóstol, gyöngyöt fűz, vagy éppen rajzol, ahogyan Vágvölgyi Attila mellkas-sebész teszi. Őt édesanyja rajztechnikája nyugozta le, annyira, hogy ceruzát vett a kezébe, jöttek a hullámok, vonalak, amik mára kiállításnyi grafikában érnek össze.

A Lélegzet – szándékaink szerint – egy kulturális, közösségi, társasági magazin, amely Önöknek készül. Azt szeretnénk elérni, hogy az egyre nehezedő körülmények között az egészségügyben, ráadásul annak egy szívet-lelket megedző területén dolgozó orvosok, nővérek, idő hiányában ne téveszthessék szem elől egymás értékeit, a kultúra, a közösség vagy éppen a sport területén kiemelkedő teljesítményeit. A közérdekű információk mellett egymás eredményeit szeretnénk eljuttatni Önökhöz, akik az emberi élet megmentését tűzték zászlójukra. Generálva ezzel barátságokat, kapcsolatfelvételeket, amelyek olykor egy kiállításban, egy közös zenélésben, vagy akár egy-egy könyvben, koncertben, is megjelenhetnek. Itt van például a hegedű és a brácsa szerelmese Ostoros Gyula, aki a Mátyás Templom Szimfonikus zenekarával számos külföldi koncertet is adott, többek között Salzburgban, Berlinben, Rómában. Akad, aki a hit erejét adja tovább a vigaszra szoruló betegeknek.

Oláh Zoltán radiológus szerint a Szentírás olyan, mint a GPS, „pontosan megmondja, hogy hol vagyok és hová visz az út, amelyen haladok”. Felidézi a legnagyobb természettudósok mondását, hogy egy korty a tudomány poharából ateistává tesz, de a pohár alján Isten vár ránk. Aki csak a testet akarja gyógyítani és nem vesz tudomást a lélekről, éppúgy hibát követ el, mint aki csak a lélekkel akar foglalkozni, ezért is támogatja a hit erejével a Korányi nehéz sorsú, magukra hagyott betegeit.

Külön rovatban mutatjuk be, hogyan élnek ma a szakma iskolateremtő egyéniségei. Az első számban szereplő Hutás Imre neve fogalom, ő maga élő legenda a tüdőgyógyászatban. Memóriája 87 évesen is remek, Ön pedig azt is olvashatja, hogy humorérzéke hogyan segíti ki, amikor összesűrűsödnek a gondjai. Centenáriumra apropóján emlékezünk a híres „Bösi óvoda” alapítójára, Böszörményi Miklósról, akinek neve már életében fogalom volt a tüdőgyógyászok számára.

Megismerkedhet a szépséges Kata bloggal. S hogy mit talál, ha rákattint? Csodás csecsebecsüket, kezének munkáit: különleges gyöngy ékszereket, játék nyuszit és angyalkát, textil mobiltartót, táskát, hajpántot, ruhácskát, kézi kötésű albumot, és persze Mátét és Csengét. A sok kedvesség és báj hüen tükrözi az Erdélyből származó két gyermekes családja és ápolónő lelki világát, kézügyességét.

Természetesen azt is megtudhatja, hogy a Berlin-Chemie miért tartja fontosnak, annak a periodikának az elindítását, amit Ön most a kezében tart. Meg az is, hogy miért alapít Menarini-díjat a tüdőgyógyászoknak a cég, illetve, hogy Oláh Péter a vállalat magyarországi szervezetének vezetője miben leli még örömét a munka mellett. Ugye a többi történetre is kíváncsi?

Jó olvasást kíván:

B. Király Györgyi

Lélegzet

A Magyar Tüdőgyógyász Társaság együttműködésével készült kulturális, társasági magazin a Berlin-Chemie támogatásával.

Felelős szerkesztő:
B. Király Györgyi

Szerkesztőbizottság:
Dr. Gálffy Gabriella
Dr. Böszörményi Nagy György
Dr. Kovács Gábor
Dr. Lantos Ákos
Dr. Zsiray Miklós

Munkatársak:
Boromissza Pirooska,
Böszörményi Nagy Klára,
Bozsán Eta, Bulla Bianka,
Csák Elemér, Gubcsi Anikó,
Vámos Éva és Várhegyi Andrea

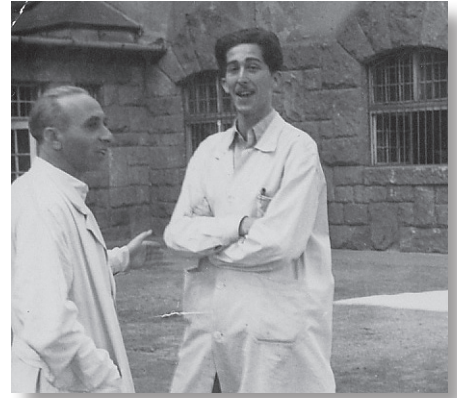
Grafika, tördelőszerkesztő:
Tusor Ildikó

A lap orvosok és egészségügyi szakdolgozók számára készült, terjesztik a Berlin-Chemie orvoslátogatói. Beszerezhető: a Magyar Tüdőgyógyász Társaság – 1023 Budapest, Frankel Leó utca 88. – titkárságán.

BGBR140531

Hat és fél évtized a gyógyításban...

Neve fogalom, ő maga élő legenda a tüdőgyógyászatban. Memóriája 87 évesen is jól működik, és humorérzéke segíti ki, amikor összesűrűsödnek a gondok. Kivétel a két évvel ezelőtti combnyaktörés. Sajnos, a járókerettől egyelőre nem tud megszabadulni, a rózsadombi lakáshoz pedig minden oldalról lépcső vezet. Szerencsére ott a rádió meg a tévé, no és a számítógép; utóbbin csak dédunokáival osztózik, amikor látogatóban járnak nála.

nekem indulni. Csehák mindenesetre tréfásan figyelmeztetett, hogy aztán nehogy tréningezzek, és a végén le hagyjam a nagyközönség szeme előtt.

Hat és fél évtized alatt, amit Hutás Imre a gyógyításban eltöltött, sok minden történt. Időnként jobb-rosszabb reformkísérletek zajlanak, a professor úr is többször sikraszállt a megújítás mellett, mindemellett az egészségügyi helyzet megítélése a közvéleményben ma is eléggé lesújtó. Mi az mégis, amit a teljesség igénye nélkül fel lehetne írni egy eredménytáblára?

- Ami az én szűkebb szakterületemet illeti, sikerült legalábbis rész győzelmeket elérni. Amikor visszamentem a Korányiba, én a légzésfunkciós diagnosztikát erőlttettem, a vérgáz elemzést, ami akkor elég új dolog volt, és el tudtam érni, hogy megvegyék a legmodernebb készüléket. Kialakítottunk a kórházban egy intenzív osztályt, megvalósítottuk a többi között a laboratórium számítógépes automatizálását. Ez persze nem ment döccenők nélkül. Egyik neves kollégám például nyilvánosan kijelentette: „Hutás, maga egy kórház szintjére süllyeszti le a Korányit.” Erre azt válaszoltam: én egy

megmondtam neki, hogy a lapnak úgy nyilatkoztam: az egészségügy továbbra is ingyenes lesz. Ő persze felháborodott, le akarta állíttatni a cikket, de már késő volt. Szerencsére ugyanezen az értekezleten részt vett a vezetés egyik befolyásos tagja, és ő a folyosón megnyugtató: 'Ne törődjön vele! A gyógyítás ingyenességéről a Párt döntött, s azt senki sem bírálhatja felül.' Mondanom sem kell, hogy Csehák ezért az esetért sokáig orrolt rám."

Ennek ellenére egy fotón azt látam, hogy professor úr együtt futott a politikus asszonnyal.

- Ez egy mozgalom kezdete volt, példát kellett mutatnunk, hogy az újesztendőt futással kezdjük. Próbáltam kibújni, de a minisztérium első számú vezetői vagy betegek, vagy pocakosak voltak, ezért muszáj volt

Hutás Imre több mint hatvan éve elválaszthatatlan az egészségügytől. A legutóbbi éveikig gyógyított, kutatott, oktatott és – amikor miniszter-helyettesé neveztek ki – kormányzati, menedzseri feladatokat is ellátott. Aki ennyi mindent csinált hosszú életében, annak bőven van mit mesélnie.

„Történt, hogy Csehák Judit, a területért felelős miniszterelnök-helyettes egy konferencián meghirdette az egészségügy megújítását. A többi között bejelentette, hogy a reform egyik fő eleme a fizetős betegellátás bevezetése lesz. Hatalmas volt a felzúdulás, mindenki rohant a pártközpontba. Engem is felhívtak az egyik újságtól, igaz-e a hír. Másnap, amikor az interjú megjelent, egy értekezleten összefutottam Csehák Judittal, s

közkórház szintjére akarom felemelni a Korányit.

A tudás és a technika sokat haladt előre. Emlékszem, kezdő orvosként még szörnyű eseteket láttam, szenvedő betegeket kellett elkísérni egészen a halálig, mert idült hörgőhurutjuk, tüdőtágulatuk volt. Ma már asztmában nem halnak meg emberek, lélegeztetéssel, évekkal meg lehet hosszabbítani sok rászoruló életét.

A gyógyászat egészét tekintve: a magyar szakemberek komoly eredményeket mutathatnak fel a koszorúér ellátásban, a szívsebészetben; szinte rutinszerűen folynak a szívtültetések. Emlékszem, hogy amikor Szabó Zoltán az első ilyen műtétet elvégezte a Városmajorban, többen azt mondták, ezt nem szabad folytatni, mert nincs meg a megfelelő felszerelés. Azóta kiderült, milyen sok élet hosszabbítható meg ily módon. Nagy haladás történt az onkológiában is. –

Az idős professzor az elbeszélésben itt megáll, s láthatóan elérzékenyül. Első feleségének mellrákja volt. Megműtötték, mégis rövidesen eltá-

vozott az élők sorából. Most már lehet tudni, hogy a halált valószínűleg nem a daganat okozta, s mai tudásunkkal talán gyógyítható lett volna.

A szomorú történet után jönnek kedvesebb, vidámabb esetek is. Fotók kerülnek elő és egy egész oldalas levél, amelyben a néhai miniszterelnök, Antall József írt rendkívül elismerő szavakat Hutas Imre tevékenységéről. A professzor mindemellett próbál nem csak az emlékekből és az emlékeknek élni. Balesete óta nagyon hiányzanak a koncertek, a színházi látogatások, a személyes találkozások – remélhetőleg csak átmenetileg. A gyógyulást mindenesetre segítik – lelkiileg bizonyosan – hogy sok könyv szerzője ajánlja művét idős barátjának. A dolgozószobájában egy egész polcot foglalnak el a professzornak dedikált kötetek.

Csák Elemér

„Pályafutásom során egy ideig voltam az egészségügyi kormányzat tagja is, de leginkább a gyógyászat és az oktatás jelentette számomra az igazi szakmai munkát. Szerencsére főigazgató főorvosként visszamehettem a Korányiba, az Országos TBC és Pulmonológiai intézetbe. Elődöm egy kiváló szakember, Böszörményi Miklós volt. Ő utolsó intézkedéseként minden munkatársat egy fokkal magasabb beosztásba sorolt, úgy hogy nekem csak a titkárnő, Gizuka maradt. Miklós azt mondta, senkit sem protezsál külön, csak egy kérése van: Gizuka maradjon a helyén, mert nagyon hasznos ember.

Az asszony már közel járt a nyugdíjhoz, de tovább dolgozott nálam; én persze sejtettem, hogy miért kellett neki vezetnie a titkárságot. Eltelt néhány hónap, amikor bejött hozzám és azt mondta: – Igazgató úr, én úgy megszerettem magát. Csak azt sajnálom, hogy nem tüdőgyógyász.

– Miből gondolja, hogy nem vagyok az? – kérdeztem. – Hát abból, válaszolta Gizuka, hogy a Böszörményi professzor soha nem diktált nekem olyanokat, hogy metabolikus acidózis vagy respiratorikus alkalózis. – Mostantól pedig már ezeket is ismerni kell a tüdőgyógyászatban – válaszoltan neki, utalva azokra az erőfeszítésekre is, amelyeket a diagnosztizálás korszerűsítése érdekében tettem.”

A Szentírás olyan, mint a GPS...

Miért éppen a radiológiát választotta az orvosi hivatáson belül?

– Mikor az egyetemre jelentkeztem, még nem volt hiteles képem az orvosi munkáról. A felmenőim között egy orvos sem volt. Az egyetemi évek végére kezdett körvonalazódni bennem, mire lennék leginkább alkalmas. Mindig vizuális típus voltam, elég jó a megfigyelőképességem. A radiológiai tanulmányi versenyen is jó helyezést értem el, így vizsgáznom sem kellett. Egyéb szempontok mellett ezért döntöttem úgy, hogy a képi diagnosztikát választom. Nem bán tam meg.

Mióta dolgozik a Korányi Intézetben?

– Már több mint 25 éve, ez az első munkahelyem. Tudom, ez ma már kuriózumnak számít, de semmi nem készített arra, hogy változtassak. Sok előny származik abból, ha valaki régóta ugyanazon a helyen dolgozik, a legfőbb talán a munkatársakkal való jó kapcsolat. Ennyi idő után már félszavakból is megértjük egymást

Őn református lelkészként is foglalkozik az emberekkel. Mennyiben van átfedés a két hivatás között?

– Hivatalosan nem vagyok lelkész, mert csak az orvosi egyetemet végeztem el, a teológiát nem. De Isten ígéje szerint nem kell nagyon tiltakoznom e titulus ellen, hiszen meg van írva, hogy minden hívő ember Őt képviseli ezen a földön, az Ő követe, papja. A kétféle hivatás könnyen összekapcsolható. Elég csak Jézus életére gondolnunk, aki tanított és testet-lelket gyógyított. Azóta is számtalan követője van, a legismertebb talán Albert Schweitzer volt.

A test és lélek egysége, a pszichoszomatika érvényre jut-e a munkájában?

– Testünk és lelkünk földi életünk során elválaszthatatlan. A test porból lett és porrá lesz, mert anyagi. De az ember több mint a teste! Ezért a

létünk nem ér véget a halálunkkal. Az csak a testi létünk vége. Ha valaki az egri várban jár, érdemes felkeresnie Gárdonyi Géza sírját. Három szót vésetett a fejfájára: „Csak a teste”. Ez hitvallás!

Aki csak a testet akarja gyógyítani és nem vesz tudomást a lélekről, éppúgy hibát követ el, mint aki csak

Az orvostudomány és a technika robbanásszerű fejlődésének köszönhetően olyan képalkotó eljárások birtokába jutottunk, amelyek segítségével a tér minden irányában, akár négy dimenzióban, anatómiai metszetek mintájára ábrázolhatjuk az emberi testet, s benne a patológiás folyamatokat. Vajon létezik olyan módszer is, ami ugyanilyen alaposággal tárja fel a lelkünkben történő változásokat? Mit lehet mondani annak az embernek, akit a testi fájdalomnál is jobban kínoz a halálfélelem? Minderről Oláh Zoltánnal, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet radiológus orvosával beszélgettünk, aki „civilben” a hit erejével segíti a vigaszra szorulókat.

a lélekkel akar foglalkozni. Sajnos mind a kettőre sok példát láthatunk. Egy-egy biztató szóra vagy mosolyra legalább annyira szükség van, mint a gyógyszerre. Csak az előbbi hatása kevésbé monitorozható, nehezebben mérhető. Nem jelennek meg róla esetismertetések a szakmai lapokban. Kevesen vannak, akik ezt az összefüggést objektív módszerekkel vizsgálják. A nemrég váratlanul eltávozott Kopp Mária közéjük tartozott.

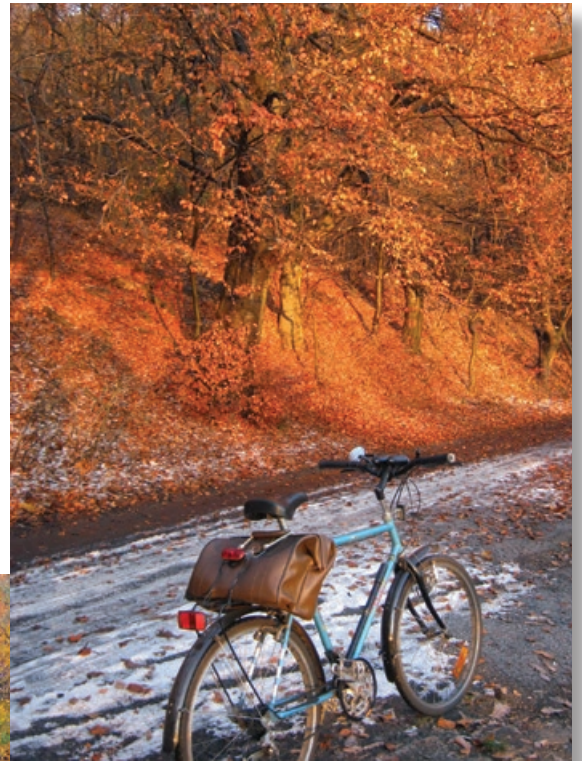
De tapasztalata mindenkinek van. Sosem felejttem el azt az idős asszonyt, akit éveken át változó gyakorisággal, de rendszeresen hozott be kórházunkba a mentő asztmás rohammal. Erős hatású gyógyszerekkel tudták csak ideig-óráig tünetmentessé tenni. Egy alkalommal az EKG vizsgálat során az asszisztensnő – aki nemcsak a sokadik beteget, hanem a szenvedő embert is meglátta benne – néhány kedves szóval for-

dult hozzá. Az a néhány szó gyógyírként hatott. Később tovább folytatták a beszélgetést, melynek során sok lelki teher, fájdalom került a felszínre. Ahogy elkezdett gyógyulni a lélek, vele gyógyult a test is. Elkezdtek ritkulni, később teljesen elmaradtak a rohamok. Még több mint tíz évet élt ez az idős asszony rohammentesen, békében önmagával és Istennel.

Az orvoslás a tudományos igazságra, a lelkeszi hivatás a kijelentett igazságra támaszkodik. Hogyan egyeztethető össze a kettő?

– A tudomány azt vizsgálja, hogy milyen a világ, a Szentírás pedig arról beszél, hogy kié a világ. Másról szólnak, ezért nincs közöttük ellentmondás. A

tudomány a maga eszközeivel a teremtett világot és annak működését igyekszik minél jobban megismerni. A Biblia a Teremtőről beszél, aki egyfajta „használati utasítást” ad a teremtett világhoz. Ezért a kettő inkább kiegészíti egymást. Sőt! Igaz a mondás, hogy egy korty a tudomány poharából ateistává tesz, de a pohár alján Isten vár ránk. Nem véletlen, hogy a legnagyobb természettudósok állították: ez a világ egy hatalmas Teremtőről tanúskodik. De nem kell ehhez nagy tudósnak lenni. Aki nyitott szemmel járja az erdőmezőt, maga is rácsodálkozhat arra a szín- és formagazdagságra, mely egy-egy virágon, lepkeszárnyon vagy akár egy gombán megfigyelhető. Kérékpárral járok dolgozni, utam az erdőn keresztül visz – naponta részese lehetek ezeknek a csodáknak.

Melyik hitközösséghez tartozik?

– Fiatalkorom óta a Pasaréti Református Gyülekezetbe járok. Itt ismerem meg a minket szerető Istent és a Szentírást. Sosem gondoltam volna, hogy ennyire élő ez a könyv. Olyan, mint egy GPS: pontosan megmondja, hogy hol vagyok és hová visz az út, amelyen haladok. De megmutatja azt is, hogy a Teremtő szerint melyik a legjobb út. Tükröt tart az olvasó elé, és olyannak mutatja meg, amilyen valójában, de azt is elmondja,

hogy Isten milyennek szeretné látni. Olyan kincsesbánya, melynek sosem lehet az aljára érni. Kimeríthetetlen.

A Korányi Intézet betegeivel foglalkozik, vagy felkeresi az idős, mozgásukban korlátozott betegeket az otthonukban is?

– Többnyire nem én keresem a rászoruló embereket, hanem a „Főrendező” hozza eléük őket. Küldetést elsősorban a nehéz helyzetben lévők felé érzek, akiket általában magukra hagynak. Az emberek többnyire úgy gondolják, hogy elég nekik a maguk baja. Isten országában más törvények vannak: vedd fel a másét és könnyebb lesz a te terhed is. Gyönyörűen megfogalmazza ezt Füle Lajos Valakiért című versében.

Füle Lajos: Valakiért

*Valakiért
valamit meg kell tenni.*

*Először púp a háton,
majd háborító kötelesség,
végül nehéz zsák,
mit görnyedezve kell cipelni
valahová, s akkor derül ki
csak róla, hogy telve arannyal,
mikor elvittük már s letettük.*

*Útonlévők mi,
megértjük-e még idejében,
hogy életünkben az marad meg,
amit másokért tettünk?!*

Őn mit szokott mondani a súlyos betegeknek, hogy ne büntetésként fogják fel betegségüket, ahogy erről Jób könyvében is olvashatunk?

– A súlyos betegség, a szenvedés, a halál a legnagyobb próbatételek életünkben. Mit lehet mondani egy szenvedőnek? Jób könyvét említette. Jób barátai egy hétig meg sem tudtak szólalni, amikor meglátták, milyen nagy fájdalmak vannak. Csak ott ültek mellette és együtt sírtak vele. Többet ért ez minden szónál. De ha nincs is éppen nagy testi fájdalom, a félelmetes diagnózis ugyanolyan nagy lelki kínokat okozhat. Amíg magunk, vagy valamelyik szerettünk esetében nem éljük ezt át, addig talán el sem tudjuk képzelni. Ki tudna hiteles választ

adni az ilyenkor feltörő miértekre? Egy vers jut ismét eszembe, Reményik Sándortól, A szőnyeg visszája. Arról szól, mennyire töredékes az ismeretünk ezekben a kérdésekben.

*Reményik Sándor:
A szőnyeg visszája*

*Kétségbe esem sokszor én is
A világon és magamon,
Gondolva, aki ilyet alkotott:
Őrülten alkotott s vakon.*

*De aztán balzsamként megenyhít
Egy drága Testvér halk szava,
Ki, míg itt járt, föld angyala volt,
S most már a mennynek angyala:*

*„A világ Isten-szötte szőnyeg,
Mi csak visszáját látjuk itt,
És néha – legszebb perceinkben –
A színéből is – valamit.”*

Találkozott-e olyan beteggel, aki korábban nem volt hívő, de éppen a súlyos betegség által jutott el Istenhez?

– Judit néni története jut eszembe. Sok évvel ezelőtt a kórházunkban ismertem meg. Őt sem én kerestem magamnak. Egy betegtársa fogott egyszer kézen és vezetett oda hozzá. Tisztában volt állapotával, ismerte a diagnózist: tüdőrák. Tudta, hogy nem remélhet gyógyulást. Miután bemutatkoztunk, hamar feloldódott, elkezdte elmesélni az életét. Mivel nem értünk a végére, többször lehívtam munka után a röntgenbe, ahol csend volt, nyugodtan lehetett beszélgetni. Nagyon színesen tudott mesélni. Élvezettel, néha hitetlenkedve hallgattam, pedig tudtam,

nem kitalált eseményekről beszél. Egyszer csak rám nézett: „Tulajdonképpen ki maga, és miért mesélem el ezeket magának?” Ezután már én is szóhoz juthattam. Miután hazamehettem, kérésére otthonában is felkerestem. Akkor mondta el: azzal a feltett szándékkal ment be a kórházba, hogy kipuhatólja, melyik a legerősebb altató, és azt összegyűjtve vessen véget életének. Istennek más szándéka volt vele. Még körülbelül két évig élt, viszonylag jó általános állapotban. Csatlakozott a gyülekezeti asszonykörhöz, még egy nyári csendeshéten is részt vehetett. A rákövetkező nyáron halt meg kórházunkban, hitben, békességben.

Hogyan lehet eljutni a miértektől az Isten jóságába vetett hitig?

– Nehéz tetten érni ezt a változást. Isten Lelke végzi el. A Biblia a szélhez hasonlítja, mely nem látható, nem ragadható meg, de hatása mégis kétségbevonhatatlanul tapasztalható. Isten így munkálkodik: csendben, de hatalmasan.

Boromisza Pirocska

Aki a híres „Böszí óvodát” alapította...

A kerek évfordulók mindig jó alkalmat teremtenek arra, hogy visszatekintsünk, hogy összegyűjtsük azokat a morzsákat, amik megmaradtak emlékezetünkben. Annak megítéléséhez, hogy Böszörményi Miklós milyen fontos szerepet játszott a tüdőgyógyászatban, nem kellett 100 évnek eltelnie. Szerény nagy tudású ember volt, aki munkatársait elsősorban vitatkozni, kételkedni, gondolkodni tanította. A magyar tüdőgyógyászat kiemelkedő és meghatározó egyéniségeként ő dolgozta ki a tbc elleni védekezés alapjait, amelynek nemcsak a kezelési alapelvek egységesítése és ellenőrzése, az ehhez szükséges tüdőgyógyászati hálózat és területi munkatársi rendszer kiépítése, hanem a tüdőszűrés, a BCG oltás megszervezése és ezek következetes ellenőrzése is a része volt. A „Böszí óvoda” egyik tagja, Juhász Erzsébet emlékezik tanítójára.

Az egyetemről 1975-ben pályakezdő orvosként kerültem az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézetbe. Ekkor kerültem a Böszörményi Miklós professzor által vezetett osztályra helyettesítő orvosként, három hónapos szerződéssel. Ekkor már nem volt az intézet főigazgatója, de számos funkciója volt még, és nem utolsósorban ő vezette a Tüdőgyógyászati Tanszéket. 1983-ig, nyugdíjba meneteléig dolgoztam az általa vezetett osztályon másodorvosként.

Maróti Antal, Kánitz Éva és Károlyi Alice voltak munkatársaim, akik a „Böszí óvoda” tagjaiként lettek a szakma kiváló képviselői. Mi Erdős Károllyal, mint tapasztalatlan kezdők igyekeztünk elsajátítani a gyógyítás tudományát. Mellettük nem volt nehéz, mert mindenki a „Böszí módszereit” alkalmazta. Ezek közül

a legfontosabb alapelv volt, hogy a beteg kezelőorvosa az osztályos orvos. Ez azt jelentette a mindennapi gyakorlatban, hogy bár a professzor minden beteget megvizsgált, minden röntgent és leletet megnézett, csak véleményt alkotott, tanácsot adott, a kezelést mindig az orvosa valósíthatta meg: ő rendelte el a vizsgálatot, ő adta oda a betegnek a zárójelentést. Böszörményi Miklós a beteg lázlapjára soha nem írt egyetlen bejegyzést sem, nem állított le gyógyszert, csak javasolta a kezelőorvosnak. Tudatosította, hogy a beteg kivizsgálásában mindenki egyformán fontos, mindenkinek megvan a fele-

lőssége és mindenkinek számít a véleménye, hiszen a beteg mindig az osztályhoz tartozott és nem egyvalakihez.

Mindennap tartott megbeszélést és hetente több kórlapvizítést. Nem születhetett úgy döntés a beteg sorsáról, hogy azt ne közösen a megbeszélés során döntöttük volna el. Sohasem felejttem el azt az érzést, amikor kezdő koromban az én javaslatomat először fogadta el a közös megbeszélésen a beteg kivizsgálásáról, talán csak kiváló pedagógiai érzéke miatt.

Megtanított minket vitatkozni, kiállni és érvelni a saját véleményünk mellett, és nem utolsósorban kételkedni a dogmákban.

1914. január 29-én született Böszörményi Miklós professzor, a magyar tüdőgyógyászat kiemelkedő és meghatározó egyénisége. Gyermekkorának döntő, egész életére kiható élménye a mélyen vallásos, katolikus szülői ház nyújtotta biztonság. Ön-életrajzából tudjuk, hogy pályaválasztása kapcsán – 13 évesen – szembesült zsidó származásával. Ennek ellenére piarista gimnáziumba járt és 1931-ben beiratkozott a budapesti egyetem teológia karára. Egy év elteltével átiratkozott az orvosi karra. Elhatározásának hátterében hite, elhivatottsága állt, mely mindenáron a szolgálatra ösztönözte. Döntésében segítette példaképként tisztelt bátyja, aki szintén orvosnak tanult.

5 évesen már zongorázott, csaknem egy időben szerzett orvosi és zenetanári diplomát, s csaknem egyszerre folyamodott orvosi és zenetanári állásért. A véletlenül és a már hatályos zsidótörvényeken múlt, hogy mégis orvos lett. Helyettes gyakornokként kezdett dolgozni a budakeszi Erzsébet Királyné Szanatóriumában, ahol a tuberkulózis elleni küzdelem határozta meg munkáját. A sors iróniájaként szeretett bátyja már nem érthette meg a kór ellenszerének felfedezését; kezei között hunyt el tbc-ben. Ezért vesztette el vallásos hitét, melyhez hozzájárult a munkaszolgálat, a zsidóüldözés és a II. világháború okozta szenvedések.

A háború után magától értetődően visszatért a budakeszi szanatóriumba, s minden idejét betegeknek és az akkor még gyógyíthatatlan tbc elleni

küzdelemnek szentelte. Abban az időben a tuberkulózis évente több tízezer beteg halálát okozta. Elhivatottsága vezette a koreai kiküldetésbe is, ahol fő feladata a tbc-s betegek kezelésének megszervezése volt. Így ismerte fel a szervezés fontosságát a kór elleni küzdelemben. Eredményei, sikerei döntő szerepet játszottak abban, hogy 1957-ben elvállalta az Országos Korányi TBC Intézet főigazgatói posztját, amit 1970-ig töltött be.

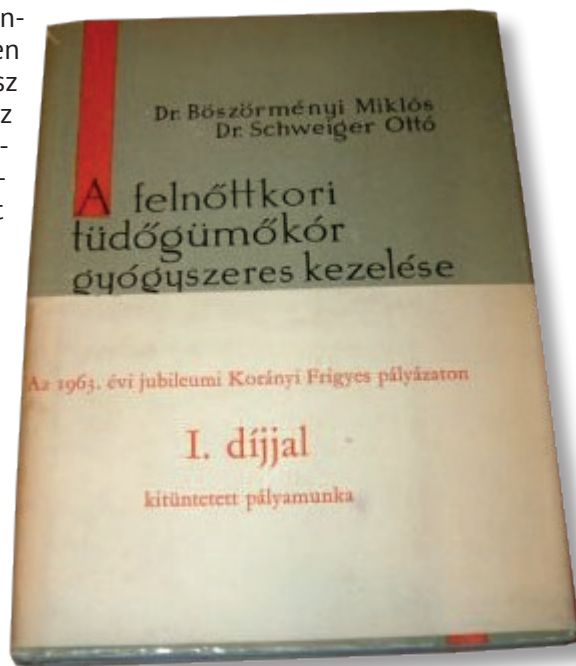
Ekkor alapozta meg a tbc elleni védekezés jól működő rendszerét, aminek következtében a tbc-s betegek száma dinamikusan csökkent, a betegség gyógyíthatóvá vált, lényegében véve megszűnt a gyermek tuberkulózis. A hatvanas-hetvenes években a betegség visszaszorításával elérkezett az idő a tüdőgyógyászat átalakítására. A hetvenes évektől a ftiziológia pulmonológiává alakult, befogadva mindazokat a betegségeket, amelyek a tüdőt érintik, egyre jobban előtérbe került a tüdőrák.

Böszörményi Miklós kulcsszerepe a tuberkulózis elleni küzdelemben, a mérföldkönek számító tudományos eredményei, a ftiziológia modern pulmonológiává történő átalakítása, a posztgraduális képzés irányítása, az országos hálózat működtetése terén elért sikerek már életében is meghozták számára az elismerést. Ezt igazolják kitüntetései is: Állami Díj, Pro Urbe kitüntetés. Neve még életében fogalommá vált, a beteg iránt elkötelezett, az erkölcsileg szilárd alapokon álló, szakmailag mindig irányt mutató orvos fogalmává.

Ez a munkamódszer újdonság volt az egészségügyben addig megszokott porosz hierarchikus rendszerhez képest, és még ma sem elfogadott a legtöbb munkahelyen. Később, önéletírását olvasva és a róla készült dokumentumfilmet nézve ébredtem rá, hogy ezek előre elhatározottan hozzátartoztak az ő osztályvezetői irányítási koncepciójához, és tudatosan, előre eltervezetten alkalmazta őket. A nővéreknek is ismerniük kellett a betegek kórtörténetét, a kivizsgálás menetét, és véleményüket, ötleteiket, tapasztalataikat professzor úr mindig komolyan vette.

Különösen szerencsésnek érezhettem magam, hogy abban az időben ismerhettem meg Böszörményi Miklóst, amikor már nem kötötték le az országos feladatok, idejét a gyógyításnak és az oktatásnak szentelhette, amelyek mindig is a legfontosabbak voltak számára. A tanszék lehetőséget biztosított arra, hogy több nemedéknek adhassa át tudását. Ebben az időben az összes posztgraduális továbbképző tanfolyamot a tanszék szervezte. Ha csak tehettem, mindig felugrottam egy-egy élvezetes előadását meghallgatni. Ez nem volt nehéz, mert az osztály a J épületben volt a magas földszinten, a tanterem pedig ugyanebben az épületben a 3. emeleten. Előadásai gondolkodni tanítottak minket. Olyan logikusan és egyszerűen építette fel azokat – kiváló esetekkel és röntgenfelvételekkel kiegészítve –, hogy mindenki számára azonnal érthetővé vált és helyére került minden, ami az egyetemi tanulmányok alatt esetleg nem volt az. Akkoriban, a digitalizálás hi-

ányában nem kis feladat volt a betegek kórtörténeteit feldolgozni és a mellkas röntgenfelvételekkel együtt katalogizálni.

Böszörményi Miklós évtizedeken keresztül gyűjtötte az eseteket, Maróti Antal közreműködésével rendszerezte is őket és így mindig mindenre tudott a való életből vett példát mutatni. A nevéhez fűződő, Katona Lászlóval és Schweiger Ottóval együtt írt tankönyv „A tüdőgyógyászat alapjai” kimondottan élvezetes olvasmány volt (különösen az egyetemi tankönyvek nehézkes nyelvezete után). Később értettem meg, amikor engem próbált taníttatni a tudományos munka írására, hogy alapelve tudományos megfogalmazásban is az egyszerűség volt: nem attól lesz egy munka jó, ha bonyolult, kevesek számára érthetően fogalmazzuk meg.

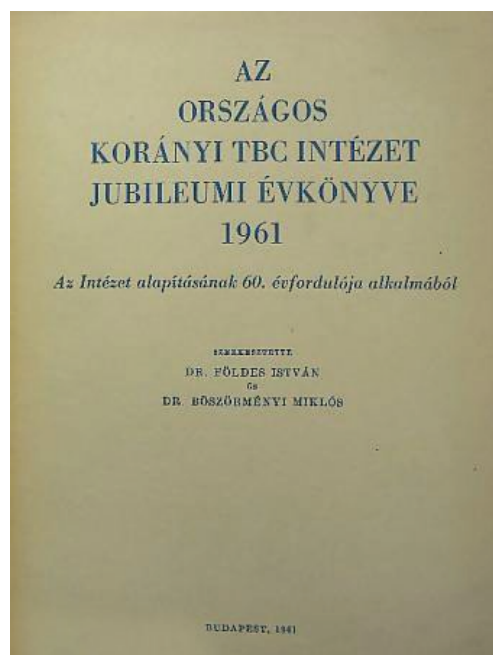
Megszerettem a tüdőgyógyászatot, mert rávilágított a szakma szépségeire, összetettségére. Böszörményi Miklós számára a fiatalok továbbképzése, tanítása nagyon fontos volt. Első tanítványai Levendel László, Lackó Ede, Schweiger Ottó, Jakab László lettek később a legfontosabb munkatársai az intézetben. Őket követték a „fiatalok”: Kanitz Éva, Maróti Antal, Váradi Tamás, Pápai Zsóka, Károlyi Alice, Vámos Kata-

lin, Tamás Ágnes. Amikor 1975-ben az intézet főigazgatója lett, megszervezte a fiatal orvosok rendszeres továbbképzését, amit ő maga tartott kététhetente. Ez volt a híres „Böszöri óvoda”, amivel iskolát teremtett.

Személyiségének, amit alapvetően a szerénység jellemezte, megértéséhez sok kis apró tényező is segítséget nyújthat, amik apránként felbukkannak a múltból. Ilyen volt például a nevezetes Trabant, amivel a professzor úr mindennap dolgozni ment, és aki a környéken lakott és befért mindenki utazhatott vele a Korányiba. A másik a Karácsony előtti ajándékkönyv volt, amit a közeli munkatársainak adott, és aminek értékét a személyes „évértékelő” bejegyzés adta. Mindig izgatottan vártuk, mit ír majd a professzor úr. Ezek a könyvek ott sorakoznak most a polcomon, és a bejegyzéseket ismételtelen olvasva döbbenek rá, hogy talán jobban ismert minket és jobban odafigyelt ránk, mint ahogyan feltéleztük.

Erkölcsi tartása, a betegekhez való viszonya, a betegek tisztelete, a gyógyítás szolgálatként való elismerése, a paraszolvencia elutasítása, az egyenrangú orvos-beteg kapcsolat kialakítása mindig példamutató volt, és ma is az marad számunkra.

Juhász Erzsébet

A kedvenc 20 dekás, és Lenin mosolyog rajta...

A kastélyszerű épület és a park olyan „újrahasznosított” érték, mint amilyen sok található az országban. A törökbálinti kórház volt korábban jezsuita rendház, grófi rezidencia, nagypolgári lak és laktanya egyaránt, míg aztán a múlt század hatvanas éveiben tüdőgyógyintézet lett. Lantos Ákos orvos-igazgató 2006 óta dolgozik Törökbálinton, a Tüdőklinika után vezetett ide az útja. Ez alkalommal nem gyógyító tevékenységéről, hanem hobbijáról, éremgyűjteményéről kérdeztük.

„Már apám is gyűjtögetett, és – talán őt követve – én is szerettem a régi tárgyakat, a különleges köveket. Hogy miként választottam az érmeket? A közvetlen indíték az volt, hogy láttam: a rendszerváltozáskor mindenki próbált megszabadulni az előző korszak emlékeitől, érmeiktől, kitüntetésektől; úgy gondoltam, az utókornak meg kell belőlük menteni valamit. Én az előző időszakban nőttem fel, de akkor még nem igazán tűnt fel ezeknek a főleg politikai ihletésű relikviáknak a különlegessége vagy bizarrsága.”

Az emlékérmek – méretüket és súlyukat tekintve – elég sok fémbe kerülhettek az országnak. Lantos doktor pedig csak az 1945–89 közötti korszak kiadványait igyekezett megtalálni, a rengeteg sportéremmel és az akkor adományozott állami kitüntetésekkel nem foglalkozik. Kedvencei közül mutat egy jellemző darabot, amely 20 dekát nyom. Egyik oldalán Lenin mosolyog, a másikon szöveg: „XY elvtársnak hűséges hajógyári munkájáért”. Elmondja: a tematikát illetően visszatérő adományozási alkalom volt a Tanácsköztársaság, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom és – főleg – a felszabadulás valamelyik évfordulója, de a munkásörség országos parancsnoka is honorálta emberei aktivitását.

Bolhapiacra járt vagy csereberélt?

„Voltam természetesen bolhapiacon, de ma már az internet korlátlan lehetőséget kínál. Annyira azonban nem vagyok fanatikus, hogy az éremgyűjtők keddi klubnapjaira eljárjak.”

Megkérem Lantos főorvost, mutassa meg gyűjteménye legféltettebb darabjait. Egy Sztálin érmet vesz elő elsőként

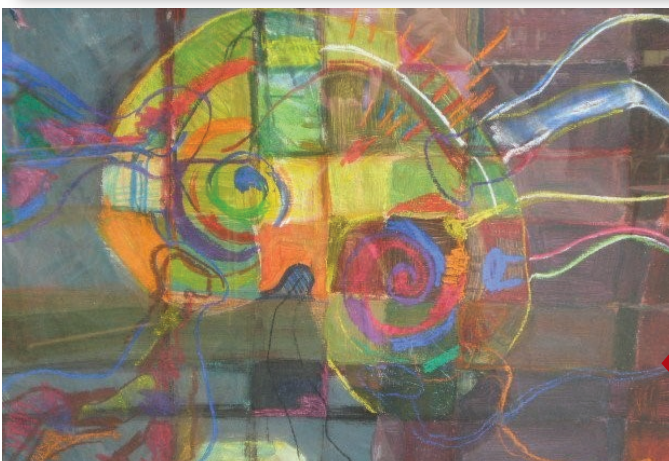
a Rákosi-korszakból, amelyet Borsos Miklós szobrásznak tulajdonítanak. Van egy Rákosi emlékérem is, az azért érdekes, mert Beck András készítette, aki a rendszerváltáskor Nagy Imrét is megörökítette, de aztán Párizsba költözött és ott is halt meg. Figyelemre méltó, hogy ez a kép nem idealizálja és nem próbálja szépíteni Rákosi Mátyást. Ugyancsak érdekes, hogy Magyarországon nem sok Sztálin-érem készült, de Csehszlovákiában a szovjet vezér születésnapjára is kiadtak érmeket; mellesleg ezek megvannak a főorvosnak. Lenin fejjel viszont rengeteg érmet nyomtak nálunk, még kisebb intézmények, vállalatok is. Ezek az emléktárgyak (van vagy másfélszáz darab) a fiókok mélyén várják, hogy gazdájuk elő-elővegye őket, de arra ne is számítsen senki, hogy kiállításokon találkozhat velük. Azt is elárulja, hogy van egy kisebb kollekciója az 1955-ös születésű, Képzőművészeti Egyetemet

végzett ceglédi neoexpresszionista Bakányi Gyula által festett gouache-okból.

Egyéb hobbik létéről faggatva, Lantos doktor elárulja, hogy egy időben szobanövényeket is szaporított, de amikor a kollekció már meghaladta a kétszáz cserepet, a családi béke érdekében azt a gyűjteményt nem növelte tovább.

Ami az érmeik jövőjét illeti, Lantos Ákos felnőtt fia nem tervezik, hogy folytatják édesapjuk hobbiját. A lényeg most az, hogy egy korszak fémbe formált dokumentumai fennmaradtak. S ha az ember rákattint erre a témára az internet keresőjében, nem lehet kétsége afelől, hogy rengeteg gyűjtő egészítené ki szerzeményeit ilyen és ezekhez hasonló emlékeikkel.

Csák Elemér

A ceglédi Bakányi Gyula a Magyar Képzőművészeti Főiskolán Barcsay Jenő, Domanovszky Endre és Iván Szilárd növendéke volt, 1978-ban kapott diplomát.

Cegléden telepedett le, ahol sok gyűjtő kedveli festményeit. Budapesten is volt számos önálló kiállítása, a Fényes Adolf teremben, az Árkád Galériában, de szerepelt már a Mezőgazdasági Múzeumban és a Műcsarnokban is. Festményei közül néhányat a Magyar Nemzeti Galéria, a zebegényi Szőnyi István Alapítvány, a debreceni Déry Múzeum, a szegedi Móra Ferenc Múzeum, a kecskeméti Képtár, a szolnoki Damjanich Múzeum birtokol. A skizofrén festő nagyon rossz körülmények között él, ezért egy gyámot rendeltek mellé, vele egyetértésben jótékonyági árverést rendeztek Bakányi műveiből. A művész különleges vízfestési technikája a gouache. Ennél a festésnél a vízfestékhez különböző kötőanyagokat adnak (enyvet, tojásfehérjét, mézet stb.), így a festék átlátszatlanná válik. A gouache-t fedőfestésként alkalmazzák, mivel több réteg festhető egymásra a színek keveredése nélkül.

Édesanyám rajzolt egy kockát...

Vágvölgyi Attila az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet mellkassebésze. A reflektor ezúttal mégsem az orvosra fókuszál, hanem a képzőművészre, akinek számtalan kiállításában gyönyörködhetek már a rajzok kedvelői. Olvasóinknak elárulja, hogy kedvencei Salvador Dali és M.C.Escher, a szobrokat pedig akkor is szereti megérinteni, ha nem szabad.

Fotó: Óbis Hajnalka

Hol született?

– 1970-ben születtem Kisújszálláson. Kisújszállásra úgy emlékszem, mint a nyugalomra és gondtalan időtlenségre. Sütött a nap, bicikliztem, nem volt forgalom, finom fagyit lehetett venni, és állt az idő. Hosszúak voltak a nyarak, végtelen volt

Szellőlány

a gyerekkorom, szerencsére. Sokat köszönhetek édesapámnak és édesanyámnak, akik meg tudták teremteni a nyugodt létbiztonságot és a lehetőséget, hogy tanulhassak, megvalósíthassam önmagam.

Mikor vette észre, hogy tud rajzolni?

– Ez nem így történt. Nem „észrevettem”, hogy tudok rajzolni, hanem magát a rajzolást vettem észre, mint egy a világban csodálatos módon létező új dolgot. Biztos sokat rajzolgattam már kiskoromban is, de volt egy különleges pillanat. Édesanyám rajzolt. Egy kockát. Akkorát, mint egy mokkacukor, vonalakkal ábrázolva. Emlékszem a sötét grafit nyomára. Engem lenyűgözött az, hogy síkban, néhány vonallal hogyan lehet azt a képet megjeleníteni, ahogyan adott nézőpontból egy kocka élei látszanak a térben. A másik hasonló élményem, hogy húzott egy vonalat. És az a vonal lendületes, nyílegyenes, energiadús volt. Míg én, ha vonalat húztam, az reszketeg, ingatag, bizonytalan volt. Láttam az óriási különbséget, és láttam, hogy hogyan is lehet.

Ettől kezdve elkezdtem folyamatosan próbálgatni a rajzolást, mint egyfajta elmélyült szórakozást, és mint önkifejezési módot. Gyorsabb vonalat. Lendületesebb vonalat. Természetesebb vonalat. Tehát nem „észrevettem”, hogy „tudok” rajzolni, hanem csak rajzoltam és éreztem magamon, hogy változnak a kezem nyomán született vonalaim.

Ezek voltak a gyermekévek.

– Tudatosabban 2006 óta foglalkozom grafikával. Előtte volt egy szünet, az egyetemi évek, a munkába állás felőrölte minden szabadidőmet, a rajzolás szünetelt. Aztán 2006-ban, Hajnalkámtól kaptam egy ajándék jegyet, valamikor karácsony tájékán, egy teaceremóniára. A meghirdetett teaceremónia része és feltétele volt, hogy mindenki hozzon magával egy saját alkotást. A téma: a hajó volt. Igen ám, de nekem nem volt hajós témájú rajzom. Így elővettem egy papírt, elindultak bennem a hullámok és lett belőlük egy furcsa hajó. Elvittem ezt a rajzot a teaszertartásra. Ezzel feléledtek bennem a Vonalak. Újraindult bennem a rajzolás. Azóta rendszeresen készítek grafikákat.

Fáj a fejem – önarckép

Fotó: Salamon László

Ki, vagy kik voltak hatással Önre a képzőművészen?

– Rám leginkább kétféle művész hat. Egyik, aki nagyon tág teret enged a fantáziájának, a másik, pedig aki nagyon kordában tartja azt. Értem ez alatt például Dalit, az örült fantáziáit, ugyanakkor nagyon szeretem M.C. Escher precízen szerkesztett gondolatképeit, vagy Leonardo komplex zsenialitását. Ugyanakkor nagy hatással van rám a táncművészet és a zene. Alkotás közben mindig zenét hallgatok, stílusfüggetlenül.

Kinek az elismerésére vágyott? (Vágyik.)

– Nem vágyom senkinek az elismerésére. Ugyanakkor szerencsésnek érezhetem magam, mert a Keszi-Art Egyesület az, akik szívesen fogadtak, az alapításuk pillanatától, ahova tagként is csatlakozhattam. Szerencsés az is, hogy Budakeszi városában értő és befogadó közönségre találtunk.

Ha külföldre megy, mely múzeumok vonzzák?

– Nagy hatást gyakorol rám a keleti kultúra és művészet, a keleti filozófiák bölcsessége és sok évezredes tudása. Engem leginkább az impresziók vonzanak. Láttam a Mona Lisát, de rám legalább akkora hatást képesek gyakorolni a Természet csodái, egy virág formája vagy egy illat. Ha nem jobban. Például lenyűgöz egy római kori mécses. Odaállok az alkotás elé, és akkor érzem, hogy ez az igazi, vagy ez nem az. A szobrokat pedig akkor is szeretem megérinteni, ha nem szabad.

A család mennyire partner abban, hogy szárnyalhasson?

– Abszolút. A párommal Óbis Hajnalkával, a lelkünk valamilyen szinten közös. Kiegészítjük egymást, egymás által többé válunk, mint amik önmagunkban lennénk. Hajnalka bármiben tud segíteni, és remélem

én is neki. Főzni is szeretünk együtt, sütni is, az élet minden területén pozitív hatással vagyunk egymásra, a kezdetektől fogva.

Miért tartja olyan fontosnak elkülöníteni a művészi és az orvosi munkásságát? Hiszen egy test, egy lélek, egy tehetség.

– A művészi tevékenységet és a sebészetet nem szeretem összekapcsolni. Az első csoportos kiállításokra úgy adtam be mindig a képeket, hogy nem mondtam meg, mivel foglalkozom. A képet akkor és azért rakják ki, ha arra érdemesnek tartják, és ezért én szigorúan mindig igyekeztem elkerülni a két terület összemérését. Azért vannak kapcsolódási pontok: számtalan kongresszusi előadáshoz, tankönyvhöz és szakmai közleményhez készítettem ábraanyagot, legutóbb a Medicina Thoracalis 2014. februári számában megjelent saját cikkemet illusztráltam ábrákkal.

Fotó: Salamon László

Megfogalmazná, hogy mit jelent Önnek a rajzolás?

– A művészet véleményem szerint több mint önmegvalósítás. A rajzolás számomra a szemlélődés, amikor harmóniába kerülök a világgal. Tisztelgés az Élet előtt. Mint ahogy egy kínai mondás tartja: Tarts üde zöld fát a szívedben, talán rászáll egy énekesmadár.

Bozsán Eta

Május 17-én zsibongó majális keretében egy mozgalmas, vidám napot tölthettünk el az egészségünkért Budapest szívében, a Margitszigeti Sportcentrumban. A COPD Családi Sport és Egészség Napot egy összefogásnak köszönhetjük. A Fővárosi Önkormányzat, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet valamint a Magyar Tüdőgyógyász Társaság Tarlós István polgármester védnökségével, sportolás, családi játékok, valamint bűvész és neves előadók koncertjeivel színesítve körbejárták a COPD-t, hiszen 2014 a betegség éve.

Már a regisztrációnál mindenféle ismertetőt kaptunk, nem csupán arról, mi minden vár ránk aznap, hanem arról is, mi a COPD tulajdonképpen, mert igaz, ami igaz, mi laikusok többnyire még csak nem is hallottunk róla, akár egy áruházláncra is gondolhatnánk.

Családi sportnap a Margitszigeten

Szentes Tamás főpolgármester helyettes megnyitóját követően a sportprogram az 5,3 km hosszú távú szigetkör futással kezdődött, Schirilla György vezetésével, ami szerintem kitűnő indítás, hiszen aki szeret futni, annak a margitszigeti rekortán az alappálya.

Míg a futók a távot rótták, a kevésbé sportos indíttatásúak számára is megkezdődött műsorözön. A Sportcentrum színpadán délelőtt a családi és gyerekprogramoké volt a

főszerep: fellépett a Bóbita együttes, Szandi, Nagy Molnár Dávid gyermekeknek szóló bűvészmutatványokkal, valamint közösen tornázhattunk Szentgyörgyi Rómeó aerobic világbajnokkal.

A délután is változatosan telt: a mozgás szellemében családi és intézményi 4x100m váltófutásra lehetett folyamatosan benevezni, ahol is ajándékokat kaptak még az utolsók is. A színpadon pedig énekelt Vastag Csaba, Tóth Gabi, a Cool Miner együttes, és bizony ő is, Kállay Saunders András, az Eurovíziós Dalfesztivál ünnepelt sztárja. Nagy Molnár Dávid bűvész a felnőttek számára is tartogatott néhány meglepetést, ámulni-bámulni valót, és persze számíthattunk a rendezvények elmaradhatatlan kísérőjére, a tombolára is.

Mindeközben óránként rövid ismertetőt is hallhattunk a COPD-ről: Tatár Csilla műsorvezető, a rendezvény háziasszonya beszélgetett az érintett szakemberekkel. A tüdőgyógyász szakma ingyenes szűrésekkel is készült: külön sátorban COPD szűrést, légzésfunkció vizsgálatot, szén-

el kell menni az orvoshoz a tünetek észlelésekor. Folyamatos kezeléssel stabilizálható, lassítható a betegség rosszabbodása, javíthatók a tünetek. Nem mindegy, hogy csak terhelésre jelentkezik a nehézlégzés, fáradékonyság, a nedves váladékos köhögés, s csak évekkel később jut el a beteg a súlyosabb stádiumig, a nyugalomban is jelentkező fulladásig, ágyhoz kötöttségig, az oxigén használatáig.

A legfontosabb a betegség tüneteinek és kezelési lehetőségeinek megismertetése minél szélesebb körben. A lakosságon és a betegeken túl, a tüdőgyógyászok mellett

monoxid mérést, vérnyomás mérést, testsúly-, testzsír mérést végeztek a helyszínen.

Kovács Gábor, az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet főigazgatója zárta a nívós eseményt. Megtudhattuk, hogy a Magyar Tüdőgyógyász Társaság a 2014. évet a COPD-nak szánja, ennek egyik kiemelkedő eseménye volt a Családi Sport és Egészségnap. A COPD eléggé ismeretlen, pedig jelenleg is 4. a halálozási listán, és az 500-600 ezres nagyságú betegségszámmal népbetegségről lehet és kell is beszélni, ennek minden konzekvenciájával.

A COPD a krónikus obstruktív légúti megbetegedések gyűjtőfogalma, melybe beletartozik az ismertebb hörghurut vagy tüdőtágulat is. A di-

agnózis nem nehéz, egy kellemetlenségekkel nem járó légzésfunkciós vizsgálat is elég lehet ehhez, csak

a kardiológusok, a belgyógyászok és a házi orvosok számára is. Nem kevésbé fontos ez a döntéshozók és a finanszírozó esetében sem. Ismeretterjesztés, szűrés, dohányzás abbahagyása, rendszeres mozgás és légző torna, folyamatos gyógyszeres kezelés – ezek az alappillérek. Kitűnő országos ellátás, szűrés és gondozás, jó gyógyszerek jó áron (havonta 3 doboz cigaretta ára) – ezek biztosítottak. A Főváros és a Gyógyszerész Kamara támogatása mellett azonban minden segítségre szükség van, hogy az információ eljusson: a betegséget időben kell diagnosztizálni, a terápiában pedig együtt kell működnie a betegnek!

Aki lemaradt, az bizony kimaradt, de sportolni, mozogni és az egészségre törekedni mindig lehet!

Gubcsi Anikó

Harmónia, nemcsak a zenében...

„Elhatároztuk, hogy létrehozunk egy olyan lapot, amely összehozza az orvosokat.” Az alábbi írásból kiderül, hogy a Berlin-Chemie miért tartja fontosnak, annak a periodikának az elindítását, amit Ön most a kezében tart. Meg az is, hogy miért alapít Menarini-díjat a tüdőgyógyászoknak a cég, illetve, hogy Oláh Péter a vállalat magyarországi szervezetének vezetője miben leli még örömét a munka mellett.

– A Berlin-Chemie egy német gyógyszergyár, amely az innovatív, olasz Menarini csoport tagja. A cég számos területen van jelen, a kardiovaszkuláris gyógyszerektől kezdve az urológián, pulmonológián, reumatológián át a fájdalomcsillapításig – kezdi a beszélgetésünket a cég magyarországi vezetője Oláh Péter. – A vállalat Magyarországon 25 gyógyszert forgalmaz, amelyből 20 originális készítmény. Magam 2013 februárjában vettem át a cég magyarországi szervezetének vezetését, ami nagy kihívás, hiszen körülbelül 90 ember munkáját kell irányítanom. Egy nagyon jó csapatot kaptam, nagyon lelkes munkatársakat, én is rengeteget tanultam ez alatt a másfél esztendő alatt. Büszke vagyok arra, hogy sok más gyógyszergyárral szemben

A Berlin-Chemie egyik fájdalomcsillapítója megkapta az Év terméke díjat 2014-ben

mi nem leépítünk, hanem bővülünk. 2013-ban három új originális terméket indítottunk újtárra, új embereket vettünk fel, és a forgalmunk is növekedett. Idén is készülünk egy újabb originális gyógyszer bevezetésére az urológia területén és további növekedést tervezünk. Az eddigiekből is kiderül, hogy szakmailag nagyon színes területen dolgozom, amit a vény nélküli OTC portfólió tovább színesít. A pulmonológiában korábban is jelen voltunk, de most az aklidinium hatóanyagú innovatív gyógyszerünkkel tovább erősítettük a portfóliónkat, amelyről azt gondoljuk, hogy egy új korszakot indít a COPD kezelésében.

Mi motivált benneteket abban, hogy a Lélegzet mögé álljatok?

– Sok-sok rendezvényen veszünk részt és mindig azt látjuk, hogy az előadó orvosok egymás szakmai kvalitásait nagyon jól ismerik. Mindenki tudja, hogy melyik kollégája milyen területen dolgozik és ki miben kiemelkedő. Azonban úgy éreztük, hogy valami mégis hiányzik. Mégpedig az, hogy kollégák közelebbről is megismerhessék a másikat, hogy megtudják, ki mit szeret, mivel tölti a szabadidejét, milyen egyéb szenvedélyei vannak a hivatásán túl. Ezért elhatároztuk, hogy létrehozunk egy olyan lapot, amely összehozza az embe-

reket. Ebben a lapban beszámolhatnak a saját hobbiokról, magánéleti dolgaikról, ugyanakkor azokról az intézményekről is, ahol dolgoznak. Jöhet bármilyen felújítás, beszámoló egy újabb diagnosztikai eszközről, vagy akár egy külföldi útról történő tájékoztatás. Egy olyan információs csatornát szeretnénk kiépíteni, melynek keretében az ország különböző pontjait képesek vagyunk összekötni, így az orvosok, a szakdolgozók megismerik a másik megyében, vagy az ország másik csücskében dolgozó kollégájuk hétköznapijait is. Ezen kívül igyekszünk beletenni a lapba könyv ajánlót, film ajánlót, valamint a konferenciákról, kongresszusokról szóló, nemcsak tudományos, hanem társasági beszámolót is. Természetesen mindezt fényképekkel illusztrálva. A szó szoros és persze átvitt értelemben is egy színes orgánus lesz, amit remélem, sok szeretettel fogadnak majd a pulmonológus kollégák.

Azért bábáskodtál te már hasonló lapok születésénél, ahol én is ott voltam.

– Igen, van tapasztalatom. A pszichiátriában és a belgyógyászatban

már indítottunk hasonló lapot az előző munkahelyemen. Ezek a lapok azóta is rendre megjelennek és már az 5. évfolyamuknál tartanak! 2008-ban indultak, és a szakma nagy becsben tartja őket! Nagyon szeretik a kollégák, és mára felnőtt egy olyan szintre, hogy már presztízsnak számít bekerülni ezekbe a lapokba. Ezt a jól bevált receptet szeretnénk átültetni a pulmonológiába, ahol eddig nem létezett ilyen periodika. Ezért a Berlin-Chemie örömmel áll úttörőként a projekt mögé. Sikerült megszerezni a szakma vezetőségének támogatását is, és a tervek szerint az első lap a Magyar Tüdőgyógyász Társaság 58. Nagygyűlésén, Székesfehérvárott a kollégák kezébe kerül.

Cégetek alapít egy díjat is a tüdőgyógyászok számára, a Menarini-díjat. Mit érdemes tudni róla?

– A Berlin-Chemie anyacége a Menarini egy olasz, multinacionális, innovatív gyógyszergyár, amely jelenleg a világ 18.000 gyógyszergyártója között a 38. helyen áll. A Menarini számára kiemelkedő fontosságú a kutatás-fejlesztés és így szívesen támogatjuk az orvosok ilyen irányú tevékenységét. Ennek elismeréseként született a „Menarini-Díj”, amelyet a kongresszuson elhangzott, vagy poszteren bemutatott legszínvonalasabb tudományos eredmények első három helyezettje kap majd. A reumatológiában már tavaly elindítottuk ezt a kitüntetést, a tüdőgyógyászoknál az idén lesz először „Menarini-Díj”.

Hogyan mutatnád be Oláh Pétert, a magánembert az olvasóknak?

– Magánemberként is megmaradtak a jó dolgok az életemben, a baráti kapcsolataim, a sport, a zene. Hétfőn esténként játszom a Semmelweis Egyetem vízilabda csapatában, ugyanakkor rendszeresen teniszszem, hétvégén pedig pihe-nésképpen a zenével foglalkozom. A szegedi egyetemi éveim alatt kezdtem szaxofonozni, ami a mai napig tartó nagy szerelem. Az egyetem mellett három évig tanultam a szegedi zeneiskolában. Amíg Budapesten katonáskodtam, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola jazz tanszakán képeztem tovább magam

külsősként. Azóta több együttes tagja is voltam. Tagja vagyok a Magyarországi Orvosmuzsikások Egyesületének, amelynek rendezvényein saját zenekarral rendszeresen szerepelünk. Kisebbs-nagyobb kihagyásokkal harminc éve szaxofonozom. Most van egy a Medicolor nevű, orvosokból álló zenekarunk, amellyel rendszeresen fellépünk.

Úgy tűnik, a zene szerves részét képezi a mindennapjaidnak.

– Otthon, esténként, amikor csak tehetem, eltöltök ezzel egy órácskát. A gyakorlásban egy stúdióprogram van a segítségemre, amely pótolja a zenekart. A zene fantasztikus dolog, egy óra zenélés teljesen felfrissít szellemileg. A gyerekeimet is igyekeztem zeneszeretetre nevelni; mindketten megtanultak zongorázni, a fiam gitározik is. Néha van ott hon egy kis hangzavar, ha véletlenül egyszerre jut eszünkbe zenélni. Ezt a feleségem, egyszemélyes közönségként, nem mindig értékeli pozitívan. A lányom egyébként az idén diplomázott a műszaki egyetemen, most jelentkezett Hollandiába mesterkurzusra. A fiam elsőéves fogorvostan hallgató. Mindketten szorgalmasan tanulnak és én örülök a sikereiknek.

Kereknek tűnik az életed; a családotod biztos háttérrel jelent, a munkádban örömet leled, kikapcsolódásként pedig ott a sport és zene...

– Mérleg jegyű vagyok, szeretem az egyensúlyt, igyekszem a két serpenyőbe egyformán tölteni. Ezt a „mérlegességet” felvállalom minden jó és rossz adottsággal együtt. Példa-

ként ott van előttem Churchill. Kiváló politikus volt, mellette festegetett, és irodalmi munkásságáért pedig Nobel-díjat kapott. Ez is mutatja, hogy több dolgot is lehet művelni egymás mellett sikeresen.

Másik híres példaképem Miles Davis, aki zseniális zenész volt, és ugyanakkor ösztönösen jó menedzser. Soha nem félt attól, hogy magánál jobbakat vegyen be a zenekarába! Azt vallotta, hogy amíg velem, az ő együttesében zenélnek, addig ott alkotnak nagyot! Ez a mentalitás nagyon tetszik, és igyekszem ezt vezetőként is alkalmazni. Általában inspirálok, bátorítom a beosztottjaimat, segítek nekik, hogy a legjobbat ki tudják hozni magukból. Alapvetően pozitív ember vagyok, a problémákat is inkább kihívásként élem meg, és megpróbálom bennük tanulságot keresni, mindig arra gondolok, hogy mire tanít az élet általuk. Ezt a szemléletet igyekszem a kollégáimnak is átadni.

B. Király Györgyi

MENARINI-DÍJ

a BERLIN-CHEMIE/A. Menarini Kft. támogatásával

A Magyar Tüdőgyógyász Társaság 2014. június 12–14. között Székesfehérváron rendezendő 58. Nagygyűlésén a bírálóbizottság által szakmailag legszínvonalasabbnak ítélt (kiemelkedő tudományos értékű, a hazai tüdőgyógyászati ellátás szempontjából kiemelt fontosságú kutatást tükröző) négy posztert díszoklevéllel és egyenként 100.000 Ft tiszteletdíjjal díjazza.

A Bírálóbizottság elnöke:

Dr. Kovács Gábor
az MTT elnöke

A Bírálóbizottság tagjai:

Dr. Bálint Beatrix, Dr. Csoma Zsuzsa, Dr. Csada Edit, Dr. Brúgós László,
Prof. Dr. Bártfai Zoltán, Dr. Bogos Krisztina, Dr. Horváth Gábor, Dr. Lantos Ákos

Kata gyöngyei

„Szívből, szeretettel” Ez a mottója Sinkó-Széles Kata internetes oldalának. A katagyongye.blogspot.hu elragadóan kedves, és minden részletében szép – hűen tükrözi az Erdélyből származó két gyermekes családjára és ápolónő lelkivilágát. S hogy mit találnak rajta? Csodás csecsebecsüket, kezének munkáit: különleges gyöngy ékszereket, játék nyuszit és angyalkát, textil mobiltartót, táskát, hajpántot, ruhácskát, kézi kötésű albumot, és persze Mátét és Csengét. Hát igen, gazdag az, aki adni tud.

bumban minden oldalt egyedivé lehet varázsolni, emlékeket, élményeket megőrizni, amit nem csak fotókkal akár szavakkal és más kiegészítő elemekkel is díszíthetünk. A férjem már kapott egy Valentin napi albumot, és mivel a gyerekek is már nagyon vágytak egy sajátja, így Máté fogja először megkapni a sajátját. Az ő albumja a születésétől fogva, minden születnapjáról megörökített fotókból fog összeállni 1-1 oldal, ezt 20 éves koráig tervezem készíteni, természetesen már most megkapja, aztán évente gyarapodik majd az album. Csenge majd ősszel kapja meg a sajátját ugyanezzel a koncepcióval.

Mióta kézimunkázik? Talán már gyerekkorában is szerette az alkotást?

– Ő, igen. Édesanyám horgolt, kötött, varrt, és mindenre megtanított engem is: én is hímeztem, és ruhácskákat horgoltam a babáimnak. Azután sok idő eltelt, és kisfiam, Máté születése után éreztem úgy, hogy szeretnék ismét készíteni valamit, ami ki kapcsol egy kicsit a mindennapokból. Utána kutattam a neten, és úgy találtam rá a gyöngyözésre. Sok mindent meg lehet tanulni már otthonról is internet közelében ülve, de a gyöngyfűzést annyira megszerettem, hogy tanfolyamokra is jártam, akár csak a kézi kötésű albumok, a Scrapbook kapcsán, ami most a legújabb kedvteléselem. Az al-

Ezt a szép blogot Ön tervezte, készítette?

– Igen, én állítottam össze és tettem élővé, mert letölthető sablon alapján ma már szinte mindent meg lehet csinálni otthon. Ha elkészülök valami újdonsággal, azt lefényképezem, és felteszem a blogra.

Ön álmodja meg, hogy mit készít majd el, vagy minták alapján dolgozik?

– Vegyesen. Van, hogy teljesen én találom ki, van, hogy egy minta alapján, de az én színvilágomban. A nyuszi és az angyalka például a Tilda kollekció szabásmintája alapján készül, és vannak boltok, ahol lehet hozzá

kapni minőségi amerikai patchwork anyagokat. És vannak alkotó közösségek is, ahol egymást inspiráljuk.

Eladásra is készít vagy csak kedvtelésből?

– Főként ajándékokat készítek. Ezen felül, ha egy kedves ismerős szeretne valamit, megveszi a szükséges anyagot és én elkészítem neki. Számomra az alkotás: kikapcsolódás, csak arra gondolok, hogy létrehozok valami szépet és újat, aminek valaki örül majd. A gyermekeim is nagyon szeretik, amiket készítek, büszkék rá, és mindenkinek elmesélik, hogy „ezt anyu varrta”, jól esik az elismerés, amit Tőlük kapok! Mostanában pedig már ők is néha részt vesznek az alkotásban.

Van kedvenc anyaga, vagy műfaja?

– Sok mindent kipróbáltam már, s a kedvenc mindig az aktuális, most az album és az angyalka. Inkább azt mondanám, hogy van kedvenc stílusom: a letisztult formák és a nem hivalkodó, pasztellszínek.

Hogyan lett ápoló?

– Református gimnáziumba jártam Nagyváradon, és egy idős lelkész, aki latint és hitoktatást tanított nekünk az érettségi előtt mindannyiunknak elbeszélte, kiben mit lát. Nekem azt mondta, hogy jó ápolónő lennék. Akkor ez nagyon furcsán hangzott, mert egyáltalán nem gondoltam erre. De a sors mégiscsak így hozta. Később Váradon egy cipőgyárban dolgoztam, amit nem szerettem, és úgy gondol-

tam, nem szeretnék olyat csinálni, amit nem szeretek. Hallottam sok jót a gyulai szakképző iskoláról, így beiratkoztam én is.

Így került Erdélyből Magyarországra?

– Igen, iskola mellett első év végén elkezdtem dolgozni a gyulai kórházban és akkor már biztosan éreztem, hogy jó helyre kerültem. Az iskola elvégzése után szinte azonnal a Korányiban kezdtem dolgozni, 2003 óta vagyok ott, a B. épület XI. osztályán. GYES után visszatérve csak négy régi kolléganőm van, mindenki más cserélődött... Kislányom, Csenge születése után hamar visszamentem dolgozni, de eleinte négy, azután hat órában. Egyelőre nem tudok többet vállalni, mert nincs segítségünk. Még így is nehézséget jelent, hogy tizenkét órázunk, hogy sok a munka és kevesen vagyunk. Igaz, a kollégáim csodálatosak, ha szükséges még a bajban is ott vannak mellettem.

Nyilván szereti is ezt a munkát, mert ez valódi hivatás, elhivatottság nélkül nem is bírná ki az ember.

– Igen, ezt máshogy nem is lehet csinálni, csak elhivatottsággal! Szeretek az emberekkel foglalkozni, segíteni rajtuk, és biztatni őket, a reményt sosem szabad elvenni senkitől! De azért bevallom, hogy a család mellett nehéz lett az ápolás – a lelki oldalára gondolok. Ha elveszítünk valakit, aki közel került hozzánk, az megvisel, és annak a terhét nem tudom egyszer-

rően letenni, amikor hazamegyek. Amióta gyermekeim lettek, másképp látom a világot: a család és a jó egészség lett a legfontosabb. És talán ezért vágyom néha arra, hogy a hobbim lehessen a munkám.

Nem hiányzik Erdély?

– Az otthon nagyon hiányzik, de szeretek Magyarországon élni. Igazából már nem is tudnám elképzelni az életem a szülőfalumban, itt a családom, a munkahelyem, az életem... Édesapám és nővérem ott maradtak, sajnos ritkán tudjuk őket meglátogatni. Édesanyám meghalt, amikor tizenöt éves voltam, ez is sokban befolyásolta azt, hogy itt próbáltam meg folytatni az életem. Amíg ő élt, addig: „egy házzal se odébb”, de nélküle, a mindig daloló, vidám természetű édesanyám nélkül: „el innét”. Nagyvárad mellett egy kis faluban Fugyivásárhelyen nőttem fel, s csak szép emlékeim vannak onnan, például a szabadságé és gondtalanságé, hogy csak kiléptünk az ajtón, és ott volt a kert, a rét, a kis utcák, barátok...

Elgondolkozott már azon, hogy mi is az élete értelme?

– Életem értelme a családom. Mindig is család- és gyermekcentrikus voltam, és amikor Máté megszületett, azt kérdeztem magamtól: „Miért csak most?” A gyermekeimért és a férjemért mindent. Mi négyen összekovácsolódtunk, tökéletes összhangban élünk.

Gubcsi Anikó

Nem hiszek a zsenikben...

Az ember elmegy Budakeszire, megáll, vesz egy mély lélegzetet és máris érzi, a piszkos levegőjű főváros szomszédságában tiszta levegőhöz jutott. Tudta ezt báró Korányi Frigyes is, aki több mint száz évvel ezelőtt ide álmodta meg a tüdőbetegek ideális gyógyulásának helyét, a jelenlegi intézet elődjét, az Erzsébet Királyné Szanatóriumot. A mai „Korányi” 46 ágyas B épületének osztályvezető főorvosát Ostoros Gyulát látogatom meg, aki nemcsak tüdőgyógyász, de a zene szerelmese is.

Az internet igen sok információval szolgál, a személyes találkozás azonban gyakran átrajzolja az előre kialakult képet. Munkája mellett van ideje brácsázni egy vonósnégyesben?

– A zene gyermekkoromtól természetes része a napjaimnak. Már az édesapám is hegedült, majd brácsázott, ez nálam ugyanígy történt. Előbb hegedültem, majd fiatal felnőtt koromban kezdtem brácsázni. Egészen pontosan 24 évesen kezdő orvosként jártam zeneórákra 30 éves koromig. A pályakezdés mellett minden nap gyakoroltam, hetente kétszer órára jártam. A muzsikálásról annyit, hogy nem csak a Semmelweis Vonósnégyes tagja vagyok, hanem a Mátyás templom szimfonikus zenekarában is játszom. Most éppen egy misére készülök lélekleben és a próbák során.

Az együttes neve is jelzi, hogy orvosok a tagjai. Tiszteletreméltó, hogy napi gyógyító és oktató tevékenységük mellett koncerteznek.

– Valójában számunkra ez életforma. Három kollégám Kelemen László háziorvos, Székely György gastroenterológus és Asbót Richárd kardiológus. Rendszeresen koncertezünk. A múlt évben ünnepeltük első nyilvános fellépésünk harmincadik évfordulóját. Sok külföldi koncertet is adtunk, többek között Salzburgban, Berlinben, Rómában kiváló művészek közreműködésével.

A muzsika szeretete tehát otthonról származik. Az orvoslás iránti érdeklődés honnan?

– Az is egyértelmű volt. Budakeszin születtem, lettem felnőtt és ma is itt lakom. Édesapám háziorvos volt, édesanyám védőnő. Ismertem a környék lakóit, hallottam láttam a szüleim tevékenységét és természetes volt számomra, hogy orvos leszek. Budapesten a Rákóczi gimnáziumban érettségiztem és a SOTE Általános Karán diplomáztam. Rögvest visszakerültem Budakeszire a MÁV Tüdőgyógyintézetébe, ez lett a későbbi Budai MÁV Kórház. A következő már a jelenlegi munkahelyem.

Úgy tűnhet, hogy lokálpatriótaként szinte bezárta magát a településre, pedig erről szó sincs. A gyógyítás mellett tanít, graduális és posztgraduális képzéseket tart.

– A tanítást illetően a leendő onkológusok, tüdőgyógyászok szakvizsga előkészítésénél is mentorálok és részt veszek a rezidensek klinikai tanításában is. Számos

hazai és nemzetközi konferencián kérnek fel előadások tartására tüdőgyógyászati onkológiai témakörben.

Az Ön számára egyértelmű volt a pályaválasztás. A családból követi valaki?

– Földrajz-történelem szakos tanár feleségemmel három fiút neveltünk fel. Egyikük sem választotta egyikünk hivatását sem. A legidősebb Gyula, gazdasági képzettséggel, logisztikával foglalkozik, a középső András, őt követte közgazdasági végzettséggel és Zsombor még egyetemista a BME Közgazdasági Karán.

A napi klinikai munkája, zenekari tevékenysége mellett fizikai erőnlétét karban tartja valahogyan?

– A sportok közül az úszás a legkedvesebb, minden évben átúszom a Balatont és az öböl átúszáson is részt vettem mellúszásban. Ezen kívül a kerékpározás kapcsol ki, szívesen biciklizem.

Van-e életének ars poétikája?

– Lelkem legmélyén végletesen tisztelen embertársaimat okosságukkal, butaságukkal, karrier éhségükkel, kapzsiságukkal, elesettségükkel együtt. A legfontosabb számomra az adott feladatkörben tisztességgel és szorgalommal elvégzett munka tisztelete, annak társadalmi elismertségétől függetlenül. Nem hiszek a zsenikben, a tökéletes emberekről szóló riportokban, mert magam is esendő, sérülékeny, tépelődő és törekeny vagyok. Hiszek a hivatásomban, az összművészet varázslatos erejében, a zene, a képzőművészet, a költészet szimbiózisában.

Várhegyi Andrea

A halk szavú főnök

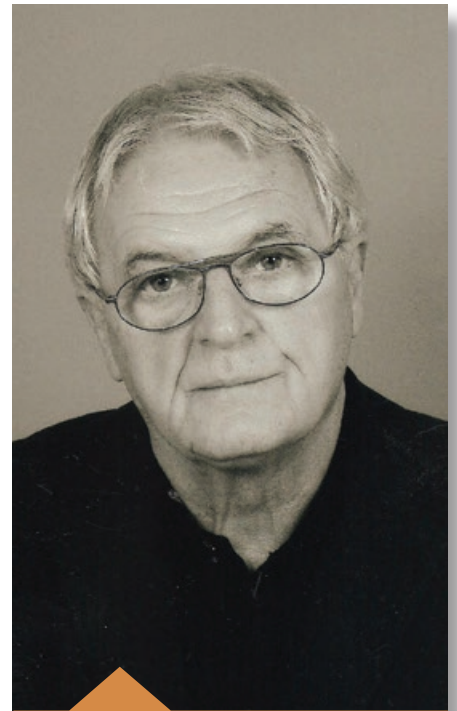
Orvostanhallgatóként semmiképp sem akart tüdőgyógyász lenni, mégis az volt félévszázadon át. Nem szerette a főnökösködést, mégis több mint 15 évig dolgozott igazgatóhelyettesként a Semmelweis Egyetem Tüdőklinikáján. Egyik elődje azt mondta neki, hogy akkor lesz jó vezető, ha nem kedvelik a beosztottjai, ezzel szemben munkatársaival kölcsönösen szerették egymást, és soha nem kellett parancsolgatnia.

Vastag Endre életét, pályafutását egyszer-egyszer a véletlen, máskor a szerencse alakította. Címe professor emeritus, eddigi szerződését a klinikával azonban az aktuális tanügyi rendeletek szellemében felbontották. Minthogy azonban a német nyelvű graduális oktatáshoz jelenleg nincs elég szakember (a nyelvet tudók egy része külföldre, Ausztriába, Németországba ment), nem lehetnek meg közreműködése nélkül.

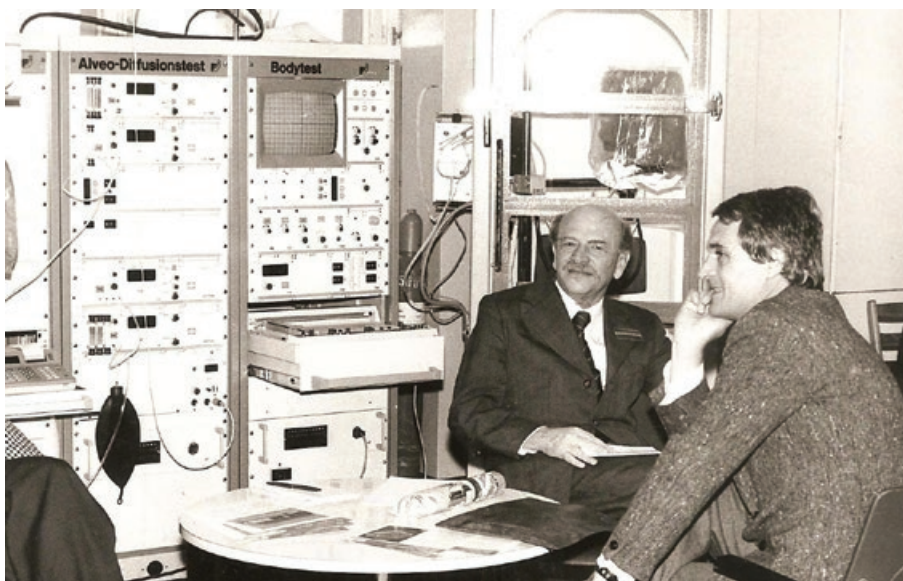
A német vonal előzményei között döntő szerepe volt, hogy a tüdőgyógyászati klinika akkori vezetője, Miskovits Gusztáv megvásárolta az intézetnek a németektől a még ma is legkorszerűbb légzésfunkciós vizsgálati műszert. Vastag professzor fő

területe a légzésélettan volt, ezért a módszer rendkívüli módon érdekelte. 1971-ben, amikor még nem lehetett korlátlanul utazgatni vagy állást vállalni Nyugaton, turistaként bekopogtatott ahhoz a bohumi professzorhoz, aki a gépet Európában először alkalmazta. A találkozás rendkívül sikeresnek bizonyult. A német tudós néhány nap alatt elérte, hogy a lelkes magyar kolléga kétéves Humboldt alapítványi ösztöndíjat kapjon. Itthon kevésbé támogatták az ötletet, s akkor jött egy újabb véletlen: egyik páciense, aki kormánytag volt, meghallotta, hogy a bürokraták már egy éve gáncoskodnak, s röviden elintézte az engedélyt.

A kiterjedt német kapcsolatoknak köszönhetően a Freiburgi Egyetem

A tartós, máig élő barátságok akkor szövődtek, amikor első osztályú ifi csapatban illetve az egyetemi kézilabda válogatottban játszott. „A kézisek közül négy professor lett” – mondja nem kis büszkeséggel. Ezeknek a kapcsolatoknak aztán többször hasznát vehette a munkájában is, hiszen ha például egy bonyolult műtétre volt szüksége, az ország egyik legjobb sebészét érthette el a régi barátság okán. A sport minden szempontból hasznos volt. Nemcsak a jó fizikai és szellemi kondíciót biztosította; talán a rendszeres mozgásnak volt az is köszönhető, hogy 72 éves koráig nem betegedett meg. Az eltelt évekből azonban nem lehet visszavenni, az agyi erek már nem olyan rugalmasak, mint fiatal korában.

Miskovits professzor társaságában a testpletimografias laborban (1970)

Magyar professzor, valamint német és indiai professzorok társaságában egy kongresszus után

vendégkutatóként is meghívta Vastag Endrét. Akkor már itthon sem akadémikusokdaktak, de a helyzetet bonyolította, hogy felesége 1978-ban meghalt. Két kislánya akkor három és

fél, illetve öt és fél éves volt. Nehéz korszak kezdődött számára. Szerencsére a gyerekek a német iskolában gyorsan megtanultak németül, majd

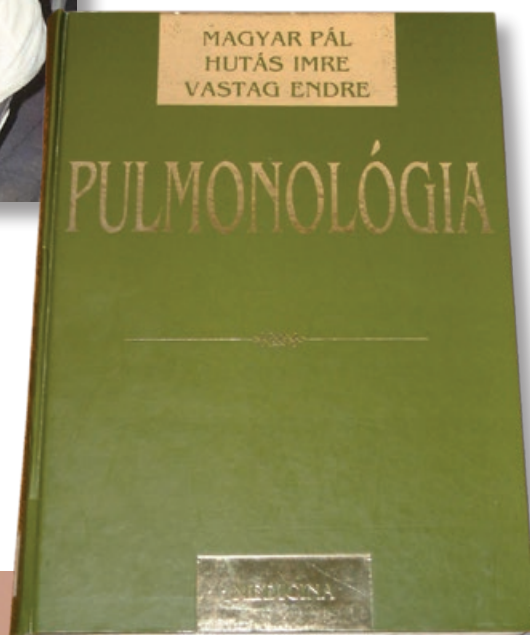
Vastag professzor 70. születésnapja

Vastag professzor kezdetben arra számított, hogy lányai, édesanyjuk elvesztése után, fokozottan igénylik majd az ő támogatását, de ellenkezőleg: mindketten gyorsan és határozottan önállósodtak. Egyikük versenyszerűen lovagolt, a másik is nyeregbe szállt, aztán pedig lovakat kezdett tenyészteni Minneapolis-ban. A távolság a szülőhazától nagy, de évente kétszer is hazalátogatnak, családosul. Gyakran a nagypapa repül Amerikába, s ilyenkor „az unokákat igyekszik” felzárkóztatni magyar nyelvből. Remélhetőleg ez a kapcsolat mindig ilyen szoros és tartós marad – mondja arra a kérdésre, mi a legnagyobb kívánsága.

később angolul. Nagykorúvá válásuk után mindketten úgy döntöttek, az Egyesült Államokban rendezik be az életüket.

Egyetemi oktatóként Vastag professzor előadásait elsősorban az asztmáról és a tüdőn belüli légutak tartós beszűküléséről tartotta. A rövidítve COPD-nek nevezett beteg-

ségcsoport kimutathatóan a tartós dohányzással van kapcsolatban, s az egyik fő halálozási tényező. Vastag doktor a saját tapasztalatok átadása mellett úgy is segíti fiatalabb kollégái munkáját, hogy – elsősorban angolról – minden közleményt és cikket lefordít magyarra.

A COPD-t sokféle kutatják világszerte, rengeteg információ jelenik meg, ezért az oktatóknak igyekezniük kell, hogy lépést tudjanak tartani a tudománnyal. A dolgok jelenlegi állása szerint az ismereteket átlagban három-négyévente kell frissíteni ezen a területen. A méretre is tekintélyes pulmonológiai alapmű, amelynek szerkesztője, társszerzője Vastag Endre – Hutás Imrével és Magyar Pállal együtt – változatlan, a professzor büszkesége. Hozzáteszi: az utóbbi tíz-tizenöt esztendőben szigorú vázlatok és bejáratott illusztrációk alapján tartja az előadásait, mert egyébként – mint mondja – hajlamos arra, hogy elkalandozzék a világ másik végére.

Cs. E.

Pulmonológia háziorvosoknak...

A Springmed egészségügyi ismeretterjesztéssel és betegtájékoztatóval foglalkozó könyvkiadó. Atlaszok, orvosi kislexikonok, tematikus sorozatok, külföldi kiadók könyveinek hazai kiadása fémjelzi jelenlétét a könyvpiacra. Híd az orvos szakma és a laikus közönség között, egy olyan országban ahol az egészségügyi kultúra meglehetősen alacsony, ahol minden – írott vagy éppen elektronikus – egészségügyi kommunikációra égetően szükség van. A kiadó profilját újabban háziorvosoknak szóló sorozattal is bővítette. Alapítója és egyben az alábbi cikk írója, Böszörményi Nagy Klára, aki pályafutását tüdőgyógyászként kezdte.

Meggyőződésem, hogy a pulmonológia a légzőszervi betegségek gyakori előfordulása és a társszakmákkal való szerteágazó kapcsolatai miatt kiemelkedő jelentőségű a háziorvosi praxisban dolgozó orvosok számára is.

A „Pulmonológia a háziorvosi gyakorlatban” igyekszik az egész palettát felmutatni. Témái: diagnosztikai lehetőségek – képalkotó eljárások, bakteriológiai tesztek –, a krónikus obstruktív légúti betegségek – asthma, COPD –, a különböző etiológiájú alsó légúti infekciók, pneumóniák. Szerepel a fejezetek között a TBC és a ritka tüdőbetegségek, a tüdőrák, a különböző társszocietáknak – kardiológia, pulmonális hipertónia –, az allergológia és fül-orr-gégészet – rhinitis –, de nem marad ki az onkológia – mellhártya és a mediastinum daganatai –, a reumatológia, a szisztémás autoimmun betegségek légzőszervi manifesztációi, de a neurológia – alvás alatti légzészavarok – sem.

Mivel hazánkban az elmúlt 20 évben nem jelent meg pulmonológiával kapcsolatos könyv a családorvosok számára, úgy éreztük, időszerű a tüdőgyógyászat elismert honi szaktekinétyeinek közreműködésével egy átfogó kiadvány megjelentetése.

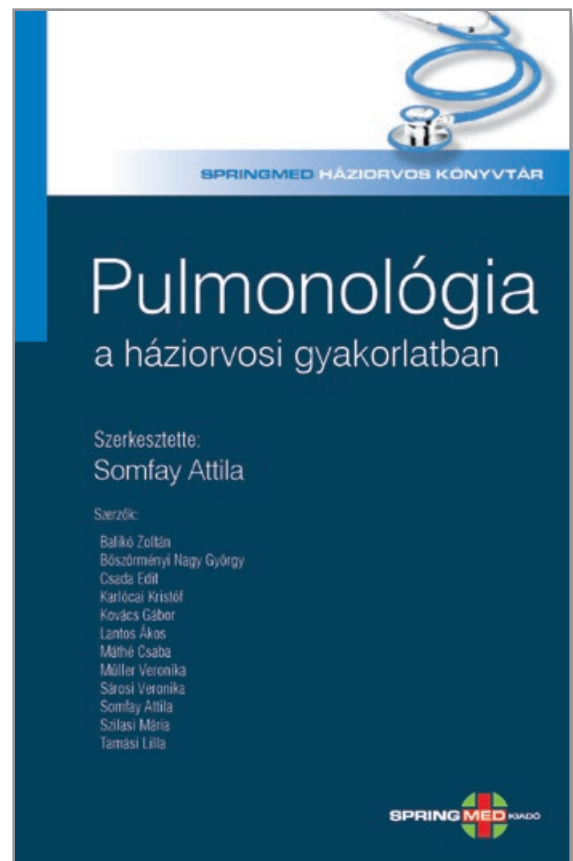
Reményeink szerint a könyv segítséget nyújt az alapellátásban praktizálóknak, s közelebb hozza számukra azokat a diagnosztikai és terápiás lehetőségeket, melyek már itthon is rendelkezésre állnak. Szerzőink: Szilasi Mária, Tamási Lilla, Somfay Attila, Balikó Zoltán, Máthé Csaba, Müller

Veronika, Lantos Ákos, Csada Edit, Sárosi Veronika, Karlócai Kristóf és Böszörményi Nagy György.

Hogy miért éppen a háziorvosokat szólítottuk meg? A tüdőgyógyászat eddig inkább a tüdőgyógyászok kompetencia körébe tartozott, beleértve a tüdőgondozókat is. Manapság viszont a betegellátás az alapellátás nélkül elképzelhetetlen. Ennek szervezeti okai is vannak, de még inkább az, hogy a COPD a harmadik leggyakoribb betegséggé „lépett elő”, melynek következtében a betegek kiszűrése és szükség esetén szakorvoshoz irányítása egyre inkább a háziorvosok éberségén múlik.

Kiadónk új sorozatával igyekszik hozzájárulni ahhoz, hogy a magyar szakirodalomban legyen kifejezetten az ő feladataik ellátását segítő kiadvány is. Bízom abban, hogy ez a könyv, illetve kiadónk eddigi munkája tükrözi csapatunk hivatástudatát, és a könyvek iránti szeretetét. Nem sok idézetet

tudok fejből, de amire élesen emlékszem tanulmányaimból és dallamoságával lényemhez igen közel került, az Batsányi kis epigrammája: „Jót, s jól. Ebben áll a nagy titok. Ezt, ha nem érted, szánts és vess, s hagyjad másnak a gondolatot!”

Gondolatok egy festmény kapcsán

Kovács Gábor szeret nézelődni a galériákban, ahol nemcsak a művészi alkotások nyűgözik le, hanem valami más is. Az a szemlélet, amely visszatükröződik minden egyes műalkotásban hiszen határozott értékrenddel segít eligazodni a polgári világ dolgaiban, nem úgy, mint ma, amikor napról napra, percről percre minden változik. Ahogyan ajánlásából is kiderül, a Korányi főigazgatója Aba-Novák Vilmos képeit is szereti. Pontosabban egyet, de azt nagyon. Annyira, hogy képes volt kinyomozni még azt is, hogy mi lett a festményen szereplő Tündérhegyi szanatórium sorsa, és, hogy vajon kinek, és miért vetette vászonra a képét a festő.

Szeretem a galériák sajátos, semmihez nem hasonlítható hangulatát, öreg bútorokkal, szőnyegekkel telepakolt polgári lakások szagát idéző levegőjét. Szeretem a csendet, a társas egyedülletet, ami körüllegi az embert a valaha volt polgári létnek ezekben az itt maradt, régmúlt értékeket konzerváló kis szigetein. Valamilyen sajátos biztonságérzés tölti el az embert. Az állandóság érzetét sugallják a tárgyak is. Nem történhet semmi baj, ha évszázados portrékról néznek ránk elődeink. Magabiztos férfiarok, nőiségüket a kor erkölcsének megfelelő öltözetük alól is kivillantó asszonyok, lányok jelzik, hogy olyan világba került a nézelődő, ahol határozott értékrend segít eligazodni a világ dolgaiban. Nem kell attól tartani, hogy a felgyorsult idő miatt úgy változnak az értékek, mint a divatszínnek. Még el sem fogadhattunk egy divatot, s máris máséhoz kell alkalmazkodni. Jó bolyongani az ódon tárgyak között, jó belépni az időgépbe és pár órára magunk mögött hagyni ezt az örült, állandóan változó világot. Különösen jó szemlélni a falon egymásba érő képeket. A szőnyegek, a bútorok, az órák, az ékszerek csak

tárgyak, a képek azonban maguk az élet. Egy festmény sokkal több, mint egy fénykép a régmúltból. Egy festményen elkaphatunk egy pillanatot, amit a festő éppen megérezett, s érzékein keresztül visszatükröződött az ecsetje segítségével a vászonra. Egy olyan pillanatot közvetít számunkra a kép az idő végtelenén keresztül, ami akkor és ott megérintette a festő lelkét, magával ragadta. Egyszerre láthatjuk a festmény formáiban, színeiben, kompozíciójában a korabeli hangulatot, de a festő lényét, személyiségét is, a témájával együtt így az életét.

Galériákban tett bolyongásaim során egy alkalommal ismerős épületet láttam az egyik festményen. Ez Aba-Novák Vilmos Tündérhegyi szanatórium című, 1931-ben festett képe volt. Megálltam a festmény előtt, s felderengtek bennem régmúlt szakmai emlékek. A hetvenes években, amikor elkezdtem tüdőgyógyász pályafutásomat, még tüdőbetegeket kezeltek a Tündérhegyen. Vajon mit lett a szanatóriummal, mit lett a festményen látható épület sorsa? A képen látható villa 1906 és 1908 között épült a Zugligetben, a Tündérhegy oldalában. Aki még sielt

a hetvenes években a Normafánál, az tudja, hogy a leghosszabb sípálya a Harangvölgyön keresztül levitt a Mátyás Király úti busz végállomáshoz. Innen le lehetett gyalogolni a zugligeti villamos végállomáshoz, vagy felfelé a Szilassy úton a Tündérhegyi szanatórium öregedő épületéhez. A villában a húszas években Preisich Kornél, kora elismert gyermekorvosa kezdte el a szanatórium működtetését tüdőbeteg gyermekek számára. Évtizedeken keresztül maga vezette az intézményt, amelyet emiatt Preisich Szanatóriumnak hívtak akkoriban. Preisich Kornél Bókay János gyakornoka volt, s nagy praxist alakított ki. Többek között gyógyította Gulácsy, Bródy Sándor és Weiss Manfréd családjának gyerekeit is.

Kíváncsi lettem, vajon mit ír a művészettörténész Aba-Novák festményéről? Mecseki Eszter írja a galéria katalógusában, hogy dr Rusti Gyula, Preisich Kornél mellett a szanatórium másik vezető orvosa és társ tulajdonosa kapta a képet személyes ajándékként Aba-Nováktól, akinek Judit lányát az intézményben kezelték. Aba-Novák 1929 januárjától 14 hónapot töltött ösztöndíjjal Rómában, a Palazzo Falconeriben működő Collegium Hungaricumban. Az ösztöndíjas

évek alatt bejárta Itália fontosabb művészeti centrumait. Róma barokkos miliője helyett a tengerparti halászfalvak, a középkori kisvárosok inspirálták témaválasztását. 1930 júniusában érkezett haza Budapestre. Az itáliai tartózkodás alatt festett nagyméretű vedutákat 1931 februárjában mutatta be az Ernst Múzeum kiállításán a hazai közönségnek. A Tündérhegyi szanatórium című festmény a hófödte kertből ítélve vagy az 1931-es év elején, vagy végén születhetett. Művész és a megajándékozott különleges viszonyáról árulkodik az életműben egyedülállónak számító, az épület architektúráis jegyeit hűen bemutató „portré”, melynek rajzosságát a hóember építő, feltehetően a szanatóriumban gyógykezelt gyermekek színes alakjai oldják. A sötét háttérből élesen kibontakozó sárga villaépület bemutatásához Aba-Novák kihasználta a hordozó falemez felületet is. A freskófestés technikájához hasonlóan a világos alapból kiindulva nagyvonalúan kihagyta a hófödte részeket,

A háttérben meredeken leszakadó hegyet is olyan gyors gesztusokkal hordta fel Aba-Novák, ami kivételes festői rutinról árulkodik. A képből sugárzik az öröm és a biztos kezűség.

A Világháború után az épületet államosították és az ÁVH költözött oda, majd annak feloszlását követően a belügyminisztériumé lett. 1958-ban ismét egészségügyi funkciót kapott. Tbc-s elmebetegeket kezeltek itt. 1978-ban rövid időre bezárták az intézményt, de 1979-ben ismét megnyitották pszichoterápiás ambulancia céljaira, pszichoterápiás és pszichoszomatikus rehabilitációs osztályt alakítottak ki. 1979-től 1984-ig az épületet részlegesen felújították. 2009-ben megszüntették benne a betegellátást, azóta üresen áll. Jobb sorsra érdemes. Talán egyszer lesz valaki, akinek szándéka, tehetsége mellett pénze is lesz arra, hogy visszaadja a budai hegyek fái között megbújó villák, kis paloták eredeti szépségét! Talán lesz még az egészségügy terén is lehetőség

rutinosa, könnyedén érzékeltette a kertet, a villa hóborította tetőréseit, a hóember tömegét. Ez utóbbi esetében is csak az árnyékos oldala, a fekete kalap és szemek érzékeltetik a gyerekek kedvencének a jelenlétét.

arra, hogy ne csak újat építsenek, hanem megtaláljuk és felújítsuk, újra munkába állítsuk a gyönyörű régi épületeinket. Nem csak a betegek szorulnak rehabilitációra, de épített értékeink is.

Lélegzetvéteinyi Tudomány

Ezzel a címmel szervezett konferenciát márciusban a kecskeméti Sheraton Hotelben a Berlin-Chemie. A rendezvényen két napon át kiváló budapesti és vidéki előadók előadásában hallhattunk a COPD kezelésének és finanszírozásának legújabb fejleményeiről. A rendezvény aktualitását az is adta, hogy 2014 a COPD éve Magyarországon, és a WHO előrejelzése szerint ez a betegség 2020-ra a harmadik vezető halállokká válhat a világon.

A konferencia címének rövidítése a LÉT betűszó. Ez a szó több szempontból kifejezi a rendezvény küldetését. A COPD-s betegek számára LÉT-kérdés, hogy időben felismerjék a betegségüket és megfelelő terápiával javítsák az életminőségüket. A lexikon szerint a „LÉT” az észlelhetőség állapota, amelyet a test érzécsatornáin keresztül tapasztalhatunk meg. Ezen a rendezvényen a szervezők számítottak a résztvevők szemére és fülére, amelyen keresztül a „teleszívhatták” magukat hasznos információkkal. Hiszen a LÉT nem más, mint egy nagy szippantás tudomány, ahogy ezt a konferencia címe is tükrözi.

A lét másik olvasatát is elmondta bevezetőjében **Oláh Péter, a Berlin-Chemie ügyvezető igazgatója** és egyben a rendezvény házigazdája. Wéber és Marx munkájából véve az ismert idézetet, miszerint „A lét határozza meg a tudatot”, azt sugallta, hogy a LÉT, mármint a rendezvény, meghatározhatja a tudat(osság)ot, amellyel a COPD-t a legújabb terápiás lehetőséget ismeretében kezelhetjük.

A szervezők remélik, hogy a „LÉT” szó, ilyenformán, több jelentéssel is megtámogatva, könnyen megjegyezhetővé válik és a rendezvényt évről-évre megrendezve, az a tüdőgyógyász szakma egyik kiemelt tudományos eseményévé válik.

A bevezető után pedig egy kis cégtörténet következett. A Berlin-Chemie/Menarini 1998 óta van jelen Magyarországon, jelenleg a 18. helyen áll a hazai gyógyszergyártók sorában, 52 regisztrált, és 25 forgalmazott terméke van 6 terápiás területen. Nemzetközi innovatív gyógyszergyártó vállalként elkötelezett a betegek életminőségének javításában. Küldetése röviden: „Felelősségteljes gyógyítás, minőségi gyógyszerekkel”

Ezért is szervezte meg a cég ezt a konferenciát, melynek témája, a COPD-s betegek küzdelmes létezése, valamint egy új hatóanyag, az aklidinium-bromid bemutatása volt.

Az alábbiakban néhány izgalmas előadás témáját villantjuk fel.

Mi a COPD kezelés célja? – tette fel a kérdést **Balikó Zoltán, pécsi tüdőgyógyász, onkológus**. Válaszként összegezte, hogy a tünetek csökkentése, a terhelési tolerancia növelése, az egészségi állapot javítása, a progresszió megelőzése, az exacerbációk megelőzése, valamint a mortalitás csökkentése.

A COPD exacerbációjáról szólva hangsúlyozta, hogy ezek a betegség progressziójának fontos elemei, szoros összefüggésben állnak az egészségstátusz fokozódó romlásával, az idő előtti halálozás növekvő gyakoriságával.

Az exacerbációval kórházba került betegek 70%-a egy éven belül ismét kórházi ellátásra szorul. Az exacerbációk megelőzésével lehetőség nyílik a betegség progressziójának lassítására, és a túlélés javítására. Majd beszámolt arról, hogy az aklidinium csökkenti a COPD exacerbációjának arányát. A következtetés alapja egy 24

hetes, randomizált, kettős-vak, placebo-kontrollos, fázis III-as vizsgálat, közepesen súlyos vagy súlyos COPD-s betegekkel. A betegeket három csoportba randomizálták (1:1:1), és naponta kétszer 200 µg vagy 400 µg aklidinium-bromiddal vagy placebóval kezelték őket. Az tapasztalták, hogy aklidinium mellett kevesebb az exacerbáció, és kevesebb a sürgősségi gyógyszer is.

Brugós László a debreceni Tüdőgyógyászati Klinikáról elmondta, hogy a perzisztáló allergiás rhinitis Magyarországon, becslések szerint 308.000 beteget érint.

Elemezte, hogy miért alkalmas a bilasztin tartósan allergiások kezelésére. Hangsúlyozta, hogy a bilasztin a desloritadinéhoz hasonló hatékonyságot mutat az allergiás rhinoconjunctivitis kezeléseknél. A vizsgálatok egyértelműen igazolják, hogy erőteljes tünetcsökkenéssel jár a kezelés, hogy a vegyület tolerálható. A bilasztin a desloritadinnál is jobb tolerálhatósági trendet mutat, nem jut át a vér-agy gáton, kevésbé jelentkezik álmoság, fáradékonyság, ráadásul nem lép kölcsönhatásba az alkohollal és nem befolyásolja a gépjárművezetési képességet.

Nékám Kristóf professzor, a Magyar Allergia-szövetség elnöke azzal kezdte előadását, hogy az allergia az immunrendszer programozásnak hibája.

Részben genetikailag meghatározott környezeti és életmód tényezők által befolyásolt jellemzően IgE-típusú fokozott immunválasz, legtöbbször közömbös környezeti antigénnel szemben. Izgalmas információként az ELTE Meteorológia Tanszékének táblázata segítségével bemutatta a hőmérsékleti szélsőségek várható jövőbeli alakulását Magyarországon. Amíg 1990-ig a fagyos napok száma 93 volt, 2021 és 2050 között már csak 35 nagyon hideg nap várható. A nyári napoké is csökken (67-ről 37-re) a hőségnapok száma viszont emelkedik 14-ről 34-re. A forró napok száma 0,2-ről 30-ra, a hőségriadós napoké pedig négyről harmincra növekszik.

Az extrém hőmérséklet-ingadozások világosan jelzik a globális felmelegedést. A klíma természetesen hat a pollinációra is. Nagyobb mennyiségű pollen termelődik, hosszabb ideig, a folyamatosan expresszálódó allergén fehérjék mennyisége nő. A hőmérséklet-növekedés hatása a pollenspektrumot is megváltoztatja, a parlagfű pollen-szám növekedése 60–90% lesz, főleg városi környezetben.

A szálló por szennyezés sem tréfa, hiszen légúti tünetek – köhögés, légszomj, alvászavar – járnak a nyomában, valamint akut asztmás roham, sürgősségi ellátással, kórházi felvétellel. Csökken a fizikai terhelhetőség, növekszik a gyógyszer igény – hörgőtágítók, szteroidok – jön az orrdugulás, orrfolyás, tüszögés, a keringési betegségek: aritmia, szívizom iszkémia, és a daganat rizikó is növekszik. Elmondta azt is, hogy a beltéri allergén profil hatása

az asztma rizikóra csöppet sem szívderítő. A szentizációk prevalenciája 10 év alattiakban a következőképpen alakul: atka 32%, kutya 28%, macska 23%, csótány 18%, egér 5%, patkány 4%, penész 24–36%.

A perzisztáló allergiás nátha 2 éves fennállása már asztmával járhat, 4 év után polipokkal is. Elhangzott az is, hogy a populáció 30–50 százalékának van atópiás hajlama, több mint 50%-uk szentizált legalább egy allergénnel. Amerikai vizsgálatok szerint az allergiás asztma 1–15% között érinti a lakosságot, legalább 300 millió embert. Napi több mint 500 haláleset következik be miatta, óránként egy az EU-ban.

Az allergiás rhinitisz prevalenciája Magyarországon 1980 előtt 1-2 százalék környékén járt, 2010-ben már 25 százalékra emelkedett! Ami az allergiák társadalmi terheit illeti, az allergiák együttes kezelése legalább 100 milliárd €/év az Európai Unióban, Magyarországnak pedig 25 milliárd forintjába kerül.

A muszkarin receptor szelektivitásról és „ami ebből következik” beszélt **Varga János tüdőgyógyász, rehabilitációs szakorvos az Országos Korányi Intézetből.**

Azzal kezdte, hogy a légyölő galóca mérgeanyagai többek között a muszkarin, muszkazon és muszkaridin, amelyek az idegrendszerre hatnak. A mérgezés tünetei fogyasztás után 1/2–3 órával jelentkeznek. Jön a félmámszerű, részeg állapot, hallucinációk, álmoság, szédülés, nyáladás, izzadás, könnyezés, nagyobb adag elfogyasztása esetén delírium. Mivel más galócafajokkal ellentétben a légyölő galóca nem tartalmaz májkárosító anyagokat, a halálos mérgezés rendkívül ritka. A becsült halálos adag egy egészséges ember számára körülbelül 15 kalap, azonban a mai orvosi ellátás mellett a halálos mérgezés esélye rendkívül kicsi – a mérgezés szinte minden esetben néhány óra alatt, komplikációk nélkül teljesen lezajlik.

Kultúrtörténeti érdekességként azt is megtudtuk, hogy a gombát régen papírra kenve légyölő anyagnak hasz-

nálták – innen ered a neve –, az északi népek sámánjai kis darabkái segítségével estek transzba. Egyes feltételezések szerint az indiai Rigvédában szereplő rejtélyes ital, a szóma alkotórészül is légyölő galóca szolgált, melyet megszártítottak, majd ghivel – tisztított vaj – vagy tejjel dehidratálva kisajtolta. Hérodotosz ír az amürgoszai szkítákról, akiket haumavarga (haoma-ivó) szakáknak nevez. A haoma a révült állapotot előidéző légyölő galócából készített ital.

„Visszajelzés az inhalátoromtól” címmel **Szalai Zsuzsanna a győri Petz Aladár Megyei Oktatókórház főorvosa** tartott előadást. Azzal kezdte, hogy a COPD terápiában előnyben részesítik az inhalációs kezelési módokat. Mind-egyik eszköz jó, ha a beteg megfelelően használja. Az inhalációs technika betanítása, ellenőrzése az egészségügyi személyzet feladata. Hivatkozott Hamani és munkatársai 2011-es vizsgálatára, mely szerint az orvosok alulmaradtak a nővérekkel szemben a betegoktatásban.

Kitért arra is, hogy a mindennapi betegellátás gyakorlatában a kezelés sikerességének legfontosabb meghatározója a jó beteg adherencia, melynek tényezői: a megfelelő inhalációs eszköz választása, valamint a könnyen megtanulható helyes inhalációs eszköz használata.

Hogy kerül a csizma az asztalra, vagyis a légyölő galóca a COPD konferenciára? A COPD, mint népbetegség egyik meghatározó gyógyszercsoportja, a cholinerg receptor antagonisták. Az acetilcholin a muszkarin (M) és cholinerg receptorokon (C) keresztül fejti ki hatását. Az öt ismert muszkarin receptor közül 3 található meg a tüdőben és a légutakban. Az M3 receptoron lévő hatásra kell legerőteljesebben koncentrálni. Az aclidiniumnak nagyon kedvező a hatása, mivel az M3 receptoron sokáig tud hatni, ugyanakkor a kedvezőtlenebb hatású M2 receptoron relatíve kevesebb ideig. Az aclidinium a keringésben nagyon gyorsan hidrolizálódik, és enzimatikusan elbomlik, ezért a gyógyszer-interakciók, gyógyszer-mellékhatások és szisztémás hatások esélye jelentősen kisebb. Az aclidiniummal történő kezelés biztonságosnak tekinthető, mert a szívingerület átvezetésre (QT intervallum) nincs hatással, alkalmazható veseelégtelenség és idős kor esetén is. Kiemelendő, hogy szelektív muszkarin receptor szelektivitás jellemzi (M3/M2 hatása gyorsan kialakul és sokáig tart. Mivel elhanyagolható az M2 hatása, kardiovaszkulárisan biztonságosan alkalmazható és percek alatt lebomlik a plazmában, kevés mellékhatást produkálva.

A Genuair inhalátorról szólva elmondta, hogy ez az első többadagos száraz por inhalátor (mDPI), amely hosszú hatású muszkarin antagonistát (LAMA) tartalmaz. Új, többadagos, léggéssel indítható DPI, 1 hónapra elegendő 60 adaggal, a készülék a kicsomagolást követően máris használatra kész. Nem szükséges tisztítani, eldobható. Egyszerű a kezelése, megbízható a használata. Segítségével az inhaláció egy egyszerű, kétlépéses folyamat. A készülék jelzi a sikeres inhalációt. Helyes belégzéskor egy kattánás hallható, a helyesen végzett belégzést követően az ellenőrzőablak pirosra változik. A betegek jobban kedvelik, mint más inhalátorokat, ugyanis valamennyi inhalátor kvantitatív minősítései alapján a Genuair® bizonyult a legelfogadottabb inhalátornak, amelyet a Diskus®, a HandiHaler®, és végül a Respimat® követett.

A Genuair® inhalátor egy új, többadagos száraz por inhalátor, amely segítségével az aclidinium-bromid megbízhatóan és hatékonyan belélegezhető. Az inhalátor segítségével a közepesen súlyos vagy súlyos COPD-s betegek olyan belégzési áramlást képesek elérni, amely elegendő a teljes dózis belégzéséhez és az inhalátor újraindításához.

B. Király Györgyi